



KDAJ BO MANJŠINA UČINKOVIT SUBJEKT?

JANEZ POVŠE

Mnogo bolj kot v preteklosti se v izjavah manjšinskih predstavnikov upravičeno ponavlja zahteva, naj odločilni zunanji politični in upravni dejavniki upoštevajo dejstvo, da je tudi naša manjšina subjekt in da želi to ostati. Med zunanje politične in upravne dejavnike je mogoče šteti Republiko Slovenijo, kadar se slednja obrača na slovensko manjšino v Italiji, dalje vse upravne ravni italijanske države, prav gotovo pa bo v bodoče mogoče nasloviti podoben poziv na vse močnejše in odločilnejše dejavnike Evropske zveze. Marsikdaj se vrh vsega zgodi, da zunanji politični in upravni dejavniki naše manjšine kot subjekta ne upoštevajo in v tej točki se je mogoče utemeljeno uprašati, zakaj se to dogaja in kje so razlogi, da manjšinske zahteve vselej niso uspešne.

Dejstvo je, da vlada znotraj naše manjšine pluralizem, čeprav je vendarle mogoče zaznati razdeljenost v bistvenih vprašanjih na ravni tistih pripadnikov, ki se prepoznavajo v strankah večinskega naroda oziroma vseh ostalih, ki vidijo svoje politično mesto v lastnih narodovih okvirih. Civilna družba s številnimi svojimi dejavnostmi in življenjskim odnosom do problemov je na srečo ponudila tudi drugačne rešitve, vse večkrat na srečo skupnega značaja in v interesu vseh, toda v odločilnih trenutkih je omenjena izbodiščna pozicija slej ko prej na delu in vpliva na najusodnejše opredelitve. Zaradi tega je smiselno ugotoviti, da je pluralizem sam po sebi nezadosten, v kolikor celotne manjšine obvezujoče ne povezuje še skupen organ, ki je premišljeno izbran oziroma izvoljen. Z drugimi besedami: pluralizem strank in gibanj brez obvezujočega skupnega organa je do kraja polovična zadeva, kot je bila na primer še bolj do kraja zadeva parlamenta v enopartijski družbi brez strank, kar je veljalo tudi za Slovenijo pred letom 1990.

Kdo je torej subjekt v takšnem pluralizmu, kot ga sedaj pozna naša manjšina, bogata po številčnosti političnih subjektov ter mnogih zanimivih skupin in posameznikov? Kateri politični subjekt res predstavlja manjšino v celoti? Prav gotovo nobeden, pač pa lahko manjšino v celoti danes predstavlja le vsota vseh številnih političnih subjektov. Dvorednost in neučinkovitost takšne organiziranosti je slikovito ponazoril obisk predstavnikov naše manjšine pri predsedniku republike Scalfaru jeseni v Gorici. Pokazalo se je, da je brez zavezujočega skupnega manjšinskega organa nemogoče govoriti o subjektu v smislu sinteze in da je načelo vsote številnih subjektov povsem neučinkovito, kadar se mora manjšina obračati navzven.

Zaradi tega je mogoče tvegati misel, da bo naša manjšina učinkovit subjekt šele v trenutku, ko bo zmožna svoj idejni pluralizem dopolniti s takšnim skupnim organom in telesom, ki bo politično ter človeško strnil vsa gledanja, smeri in skupine kakor tudi posameznike.

NOVA POMEMBNA RAZSODBA USTAVNEGA SODIŠČA

"JEZIK JE TEMELJNA SESTAVINA KULTURNE IDENTITETE"

DRAGO LEGIŠA

"Varstvo jezikovnih manjšin je eno temeljnih načel italijanskega pravnega reda. Tako določa republiška ustava v svojem šestem členu, ki nalaga republikoli dolžnost, da s posebnimi normami zagotovi izvajanje omenjenega načela".

Tako med drugim bremo v 18 strani dolgi razsodbi ustavnega sodišča (štev. 15, januar 1996). Ustavni sodni zbor je sklepal o vlogi okrajnega sodnika v Trstu, ki je na pobudo prof. Sama Pahorja bil sprožil vprašanje ustavnosti člena 122 civilnega postopnika. Ta namreč v prvem odstavku določa, da je "raba italijanskega jezika obvezna med vso obravnavo".

Ustavno sodišče je sicer razsodilo, da je omenjeni člen civilnega postopnika v skladu z republiško ustavo, a je hkrati potrdilo, da pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji smejo uporabljati svoj materni jezik med obravnavami na civilnem sodišču. Sodni zbor se je skliceval na svoje prejšnje razsodbe o vprašanju varstva jezikovnih manjšin, a je z zadnjim pravdorekom manjšinsko problematiko poglobil in dopolnil, tako da lahko že govorimo o pravem traktatu o varstvu narodnih manjšin, s po-



Arhivski posnetek: prof. Samo Pahor na sodišču v Trstu novembra 1992

sebnim poudarkom na varstvo slovenske manjšine v Italiji. V zadnji razsodbi še beremo, da je Italija z ustavo, ki je zdaj v veljavi, "presegla pojmovanje nacionalne države", ki je bilo značilno za 19. stoletje, in naredila velikanski politični in kulturni preobrat v primerjavi z nacionalistično držo med fašističnim režimom. "Jezik je - poudarja ustavno sodišče - temeljna sestavina kulturne identitete in prvi posrednik njenih vrednot, je dejavnik individualne in kolektivne identitete ter zato temeljnega pomena".

Slovensko manjšino varuje tako šesti člen republiške ustave, ki sicer zadeva vse jezikovne manjšine v državi, kot tudi nekatere druge norme, ki našo manjšino zadevajo neposredno. Takšna sta na primer 10. prehodna ustavna norma in člen 3 Posebnega statuta dežele

Furlanije-Juljske krajine. Ustavno sodišče pa je tokrat spregovorilo zelo jasno besedo tudi o Osimski pogodbi med Italijo in nekdanjo Jugoslavijo, ki v 8. členu določa, da ostane v veljavi varstvo manjšin (slovenske pri nas in italijanske v Istri), kakor ga predvideva Posebni statut Londonskega sporazuma iz leta 1954. V tej listini je, kot natančno piše v zadnji razsodbi ustavnega sodišča, priznana slovenski manjšini pravica do rabe njenega jezika "v osebnih in uradnih stikih z upravno in sodno oblastjo". Pripadniki slovenske manjšine bodo "prejemali od oblasti ustne odgovore neposredno ali po tolmaču"; "v pisnih stikih bodo morale oblasti dostaviti prizadeti slovenski stranki vsajen izvod preвода svojih odgovorov". Osimsko pogodbo je z razliko od Londonskega sporazuma

potrdil rimski parlament (zakon z dne 14. marca 1977, štev. 73) in je torej sestavni del italijanskega pravnega reda.

Zadnja razsodba ustavnega sodišča se razlikuje od pravdoreka pred štirimi leti po tem, da priznava pripadnikom slovenske manjšine pravico do rabe materinega jezika na vseh obravnavah na civilnem sodišču in ne le na obravnavah, ki zadevajo pritožbe zoper odredbe ali odločbe upravnih oblasti, kot je določala razsodba iz leta 1992, štev. 62.

Glede na dosedanje prakso na sodiščih v deželi Furlaniji-Juljski krajini se bo moralo torej marsikaj spremeniti, saj nikakor ne ustreza resnici, kar so z masnimi naslovi poudarjali domala vsi italijanski dnevniki v deželi, češ da je vse ostalo pri starem.

STRAN 2

02 ČEČENIJA KOT AFGANISTAN

Ob nedelji za
življenje:
"bioetika je
etika življenja"



03 intervju LOJZE PETERLE

04 pogovor z dr. Tonetom Mlinarjem AKTUALNA VPRAŠANJA V BIOETIKI

06 Janko Jež SODOBNOST PREŠERNA

07 Jurij Paljk UMRL NOBELOVEC BRODSKI

08 Vanja Lokar SINDIKAT DELNIČARJEV TKB

11 I. Komel, B. Špacapan TISOČLETNICA GORICE

12 Erika Jazbar BENEŠKI PRAZNIK SLOVENSKE KULTURE

13 Marjan Drobež PREDVOLILNI ČAS POLITIKE

14 Jelena Stefančič MOČ ZDRAVILNIH RASTLIN

15 Erik Dolhar PERSPEKTIVE DRUŠTVA POLET



SVET OKROG NAS

ČEČENIJA KOT AFGANISTAN

Andrej Sinjavski in Julij Daniel veljata danes za dva odlična ruska pisatelja in upravičeno spadata med ruske klasike našega stoletja. 14. februarja letos poteka natanko trideset let od dneva, ko sta bila na izrazito političnem procesu-farsi v tedanji Sovjetski zvezi obsojena na dolgoletno ječo v enem od sovjetskih gulagov dva ruska književnika, Julij Daniel in Andrej Sinjavski, ki je svoje "samizdat" knjige izdajal pod psevdonimom Abram Terc.

Pred dnevi je turinski dnevnik *La Stampa* na kulturni strani objavil dolg intervju z Andrejem Sinjavskim, ki je edini od obeh pisateljev še živ in biva v Franciji, Julij-Julka Daniel je namreč umrl konec osemdesetih let. Takratna komunistična oblast je Sinjavskemu dovolila priti v Sovjetsko zvezo na pogreb prijatelja in jetniškega sotrpina. Zaradi zanimivosti intervjuja s Sinjavskim objavljamo nekaj vprašanj in odgovorov.

Takole pravi Sinjavski: "Mora se spet pojaviti ponoči. Zbudim se in ne vem, ali sem v svoji postelji v Parizu ali za zapahi v ZSSR. Toda, verjemite mi, ni bilo tako strašno hudo. Zdel se vam bo paradoks, toda tista leta v gulagu so bila med



ČEČENIJA: vojna - ena sama rešitev?

najlepšimi obdobji mojega življenja. Odkrival sem svoje bližnje. Na poti ne ustavljaš mimoidočih. Tam ti je vsakdo pripovedoval o svojem življenju. Ni se mu bilo treba lagati, kar je upoštevanja vredno bogastvo. Ne samo to: taborišče je dejansko bilo Sovjetska zveza v malem. Srečeval si najrazličnejše narodnosti, kalejdoskop človeških dogodivščin, ljudi, ki jih usoda ne bi bila nikoli postavila na tvojo pot brez srečnega posega komunistične represije. Bili so stari kolaboracionisti, ki so pomagali Nemcem na njihovem pohodu proti Rusiji, bili so "navadni", "politični" in "verski" ujetniki. Že zdavnaj nisem bil več neveren, toda tisto srečanje s "seksaši" za bodečo žico se je izkazalo kot odločilno. Moja krivda je bila, da sem dal pošiljati v tujino literarne pripovedi v obliki "samizdatov". Toda moji sojetniki so bili preganjani, čeprav niso imeli stikov z zahodnim

demonom. Bila je dovolj vera. In na roko pisana svetopisemska besedila, ki smo si jih izmenjavali - v večnem strahu - ko nas stražniki niso gledali! Prebiral sem pisma Petra in Pavla, ki sta bila v ječi. Skratka, še mislim, da so disidenti bili ruski apostoli poznega dvajsetega stoletja."

"Kaj menite o Jelcinu, ki postavlja televizijske kamere pred oltar, da ga lahko filmajo s svečo v roki?"

Sinjavski odgovarja takole: "Hinavec! Bombardira Čečenijo in povzroča rodomor ter se nato hinavsko dela pobožnega v volilne namene. Dudačeva proglašata za bandita. Toda bandit je sam mnogo bolj kot Dudačev. Ta umazana vojna me spominja na pohod proti Kavkazu v 19. stoletju. Kremelj posnema carje. Toda na koncu se bo zavedel, da je Čečenija kot Afganistan. Obstaja le ena sama rešitev: odpoklicati vojsko!"

izzvenelo pisanje nekega strokovnjaka za ustavno pravo, ki je dejansko skušal potolažiti bralce in jih pomiriti, češ da razsodba ustavnega sodišča ne uvaža v Trst bilingvizma. Slovenci in vsi resnični demokrati obeh narodnosti pa bomo mimo bilingvizma še dalje zahtevali, naj se vsem zagotovita enakopravnost in enako dostojanstvo! Globalna zaščita je torej še kako potrebna. Zagotoviti pa nam jo more le zakonodajalec - parlament oziroma deželni zbor.

SEJA DEŽELNEGA TAJNIŠTVA SSK

USTAVNE REFORME NE SMEJO OŠIBITI MANJŠIN

Ustavne reforme, ki naj bi jih izvedli pod snujočo se vlado Antonia Maccanica, bi lahko dodatno ošibile položaj slovenske manjšine v Italiji.

Dovolj je pomisliti na napovedano uvedbo unimominalnega večinskega volilnega sistema z balotažo, ki bi dejansko lahko odpravil še zadnjo možnost, da bi Slovenci imeli predstavnika v rimskem parlamentu, še zlasti če se bo število sedežev v njem zmanjšalo.

Tako je med drugim ugotovilo deželno tajništvo SSK, ko se je zbralo v petek, 2. t.m., na redni mesečni seji v Gorici in obravnavalo najnovejše politično dogajanje v Italiji. SSK se zavzema za to, da bi italijansko republiko uredili ob spoštovanju temeljnih načel sedanje ustave in najnovejših pridobitev evropske demokracije, z okrepitvijo deželnih in krajevnih avtonomij v federalističnem smislu ter seveda ob spoštovanju narodnostnih manjšin, ki predstavljajo nepogrešljiv del današnje

evropske in sploh svetovne stvarnosti. Slovenci v Italiji bi morali doseči, da bi se v tem času velikih sprememb končno premaknili z mrtve točke problemi, s katerimi se že predolgo spopada naša narodnostna skupnost, začeni z odobritvijo zaščitnega zakona in z zagotovitvijo pravice do sodelovanja v političnem življenju, ki jo napoveduje se reforme, kot rečeno, dodatno ogrožajo. Zahteva po uvedbi posebnih mehanizmov za zajamčenje zastopanosti v izvoljenih telesih, ki je ena izmed temeljnih programskih točk SSK, se zdaj ponovno izkazuje kot povsem utemeljena in kot bistvenega pomena za nadaljnji obstoj slovenske manjšine v Italiji.

Na petkovi seji se je razvila tudi daljša in kritična razprava o sestavi nove vladne večine. Deželno tajništvo je sklenilo, da bo o tem zavzelo dokončno stališče, ko se bo politična slika izbistrila, vsekakor pa bo že v kratkem posre-

dovalo mandatarju Maccanicu temeljne zahteve slovenske manjšine.

Deželno tajništvo je razpravljalo tudi o političnih spremembah v Sloveniji. Izrazilo je pričakovanje, da bo nova vladna večina v matični državi pozorna tudi do problemov Slovencev po svetu in še posebej v Italiji. SSK je med drugim z zadovoljstvom ugotovila, da je zamisel o demokratično izvoljenem skupnem predstavništvu naše narodnostne skupnosti naletela na pozitiven odziv v osnutku resolucije o slovenskih manjšinah, ki ga je pred dobrim mesecem sprejel odbor za mednarodne odnose Državnega zbora Republike Slovenije. SSK pa obžaluje, da nekatere manjšinske komponente zdaj nastopajo v Ljubljani, da bi ta legitimni odziv matične države izničili oziroma ga črtali iz omenjene resolucije. Očitno gre za skupine, ki se ne morejo sprijazniti z uveljavljanjem načel in metod demokratizacije tudi pri Slovencih v Italiji.

S 1. STRANI

JEZIK JE TEMELJNA SESTAVINA KULTURNE IDENTITE

Ustavni sodni zbor proglašja jezik "za temeljno sestavino kulturne identitete" in za "prvega posrednika njenih vrednot". To naj si zapomnijo vsi tisti, ki pri nas praviloma sramotijo predvsem naš jezik in neuki italijanski javnosti prikazujejo "dvojezičnost" kot bavlav, pred katerim se je treba obvarovati. Res je

sicer, da tudi po pomembnih in poštenih razsodbah ustavnega sodišča vprašanje rabe slovenskega jezika v stikih z javno oblastjo še ni popolnoma urejeno. Lahko pa rečemo, da smo naredili korak naprej. Naš boj se mora torej nadaljevati; prizadevati si moramo, da se bodo utišali glasovi, ki smo jih slišali tudi te dni. Kako mizerno je na primer

V BOSNI SE STRASTI POLAGOMA UMIRJAJO

SAŠA RUDOLF

svoje delo neoboroženi. Dayton predvideva, da so oboroženi le pripadniki mednarodne policije, ki morajo zagotoviti enako stopnjo varnosti tako sedanjem prebivalcem srbskih predmestnih okrajev kot vsem tistim, ki so bili nasilno izgnani in bi se zdaj radi vrnili na svoje domove.

Čeprav je ameriški zunanji minister Christopher med svojim nedavnim obiskom opomnil tako beograjske kot zagrebške in sarajevske oblasti, da je treba brezpogojno spoštovati in uresničevati določila daytonskega sporazuma ter pri tem izključiti vsakršno izjemo, si je srbska policija, ki bi se morala v soboto, 3. t.m., umakniti iz sarajevskih predmestnih okrajev, izborila 45-dnevni odlok. Podaljšanje, ki krši sporazum, je seveda naletelo na oster protest bosanske vlade, ki sicer priznava utemeljenost kompromisa, vendar zahteva, da srbski policisti odslej opravljajo

Točno v določenem roku so sprte strani zapustile območja, ki bodo odslej pripadale nasprotni strani. Hrvati so se na primer umaknili iz Mrkonjič grada in drugih manjših mest osrednje Bosne, ki bodo pripadale Republiki srbski. Do ozemeljskih zamenjav je prišlo še na drugih bosansko-hercegovskih področjih, saj je približno

desetina državnega ozemlja menjala etnično pripadnost.

Strasti se polagoma umirjajo, čeprav ne manjka protestov in vročih demonstracij predvsem v Tuzli, kjer preživeli iz Srebrenice zahtevajo vesti o svojcih. Poleti, ko so Srbi zavzeli muslimansko enklavo ob Drini, je izginilo brez sledu okrog 8 tisoč oborožencev in civilistov. Večino naj bi srbski vojaki pobili, trupla pa zakopali v množičnih grobiščih. Razširila pa se je vest, da nekateri še živijo in da prisilno delajo v raznih bosanskih in celo srbskih rudnikih od Miliče, Šošarijev in Drinjače pa do Aleksinca in Trepče. V krogih Mednarodnega rdečega križa vesti ne dajejo prevelikega pomena. Preživeli naj ne bi bilo. Domnevo potrebujejo odkritja novih skupnih grobišč, ki pa jih še niso pregledali zaradi nevarnosti min.



NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT IN OBlikOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 60.000,-

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU



34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 633307

LOJZE PETERLE JE PREDAVAL V DEVINU

"MANJŠINA NAJ IMA EN GLAS, KADAR GRE ZA BISTVENE STVARI"

DRAGO LEGIŠA

Predsednik Slovenskih krščanskih demokratov Lojze Peterle je bil prejšnji teden gost Zavoda združenega sveta v Devinu. Gojencem in profesorjem je predaval na temo: Prihodnost Evrope med regionalizmom in nacionalizmi. Ta tema je zlasti aktualna v nekdanjih komunističnih državah, a tudi pri nas. Predavatelj je govoril v angleškem jeziku, ki je v tem zavodu učni jezik. Predsednika Peterleta smo po predavanju zaprosili za pogovor, na katerega je rad pristal.



Gospod predsednik, kako ocenjujete trenutni politični položaj v Sloveniji?

Za precej bolj jasen in pregleden kakor doslej, saj se sedaj končuje dvojna igra, ki je bila možna doslej: včasih na levo včasih na desno. Sedaj je potrebno zelo natančno in korektno dogovarjanje oziroma funkcioniranje med obema strankama, ki sta ostali v koaliciji. Sam računam še na rezultate, ki

jih je v tem letu mogoče realizirati. Če pa se je prej govorilo, da je koalicija nenavadna, potem je treba sedaj reči, da je sedaj zelo nenavadna opozicija.

Slovenski krščanski demokrati torej ostanejo v vladi do rednih volitev?

Mi smo predlagali predčasne volitve, vendar za to ni bilo volje pri drugih partnerjih. Mislim, da se ta možnost, če smo realisti, močno odmika, pa čeprav je še vedno možno, da bi imeli

volitve v prvi polovici leta, toda pri liberalni demokraciji ne vidimo podpore za to, niti ne pri Združeni listi. Mislim, da bo ta koalicija v dvoje - s podporo nekaterih poslancev, ki niso v teh dveh strankah - zdržala do konca.

Kakšni so trenutno odnosi Vaše stranke s Slovensko ljudsko stranko?

S Slovensko ljudsko stranko se o marsičem pogovarjamo, pri čemer je treba povedati, da ima močno drugačno stališče do kmetijske politike kot mi. Mislim, da je to kar pomembna težava v odnosih med strankama. Drugače pa seveda imamo normalne odnose; ni pa nič posebnega, kar bi lahko posebej komentiral.

...in z Janezom Janšo?

Tudi z njihovo stranko se pogovarjamo, kajti mi želimo testirati programske poglede drugih strank, da bi videli, s kakšnimi partnerji lahko računamo po naslednjih volitvah, ki jih namerava Krščanska demokracija dobiti. Računamo postati stranka relativne večine in seveda je treba že vnaprej videti, na kaj oziroma s kom se lahko računa pri zelo pomembnih reformah, ki jih bo potrebno

izvesti v času naslednje vlade.

Kako pa gledate na trenutno stanje odnosov med Slovenijo in Italijo?

Meni je žal, da se ti odnosi ne premaknejo na boljše, da je tukaj čutiti pravzaprav čedalje več zgodovine in čedalje manj prihodnosti, namesto da bi nove okoliščine izkoristili za to, da bi čimbolj napredovali v gospodarskih, političnih, kulturnih in drugih odnosih. V tem smislu se naša stranka posebej trudi, da bi s partnerji na tej strani začeli ta prostor, ki nima sedaj novih iniciativ, da bi ga čimbolj izpolnili z novimi predlogi in novimi pobudami. Mislim, da je do napak prihajalo na obeh straneh in da je sedaj situacija bolj trda, kot pa je bila pred Oglejem, in mislim, da vladna kriza, ki je sedaj v Italiji, ne prispeva, da bi šlo hitreje naprej; in italijanska vladna kriza je povsem nekaj drugega od tega, kar imamo sedaj v Sloveniji in česar niti ne ocenjujemo kot kakšno posebno krizo. Želel bi si, da bi se obe strani čimprej uredili do take mere, da bi bila ponovna

pogajanja oziroma pogovori mogoči in da bi prišli pod italijanskim predstvom v Evropski zvezi do rešitev, ki bi pomenile zmago za obe strani in napredek Slovenije na poti k Evropski zvezi.

Gospod predsednik, Vi ste poznani kot dober poznavalec razmer slovenske manjšine v Italiji. Kaj bi danes povedali Slovincem v Italiji?

Mislim, da moram še naprej vztrajati v pričakovanju enotnega zastopstva manjšine, kakor sem to pričakoval na Koroškem, kjer se je to v veliki meri zgodilo. Mislim, da manjšina potrebuje predvsem institucijo, ki jo lahko seveda izvoli in postavi samo na demokratičen način, upoštevajoč ves pluralizem mnenj znotraj manjšine; skratka institucijo, ki bo imela, kadar bo šlo za bistvene stvari, en glas, pa naj gre za odnos do Rima ali za odnos do Ljubljane.

GLAS Z DALJNEGA VZHODA

NOVO PISMO ZA NOVI GLAS

VLADIMIR KOS

Dragi Novi Glas!

Čeprav si doslej (20. januar je danes) zazvenel le enkrat, sem Te iz srca vesel. Kot sam praviš: pridevnik "nov" ni tako nov, da bi ne bil katoliški; in samostalni "glas" ni tako star, da bi ne mogel nadaljevati oznanila, ki je že dva tisoč let najvažnejša novica. Rad bi Te povabil v eno naših predmestnih pivnic in Ti napil "Na mnoga, mnoga leta!" - a kaj, ko naju loči več kot dvanajst reaktivnih letalskih ur. To pa Ti morem zaupati, da bi spila kozarček zmeraj bolj priljubljenega čuhaj (po naše pisano in izgovorjeno). Ni to velelnik slovenskega "čuhati" in tudi ni v sorodstvu z dolenjsko "čuh". Čuhaj je sestavljena iz zadnjega zloga japonskega žganja šoču in prvega zloga angleškega viskija s sodavico hajbol (po naše pisano). Najbrž Ti je znano japonsko žganje z imenom sake; pridelajo ga s položčenim rižem, ki mu dodajo slad in kvas. Šoču je tudi japonsko žganje, le da so njegove sestavine riž, krompir, žito, koruza in proso. S sodavico, sadnim

sokom, koščkom limone in koščkom ledu se spremeni v čuhaj - ne stane dosti, zato ga imajo v našem predmestju radi. Dejansko smo triindvajseto okrožje velenja mesta Tokio, z več kot 600.000 prebivalci in z najvišjim številom družin, ki bi brez socialne podpore ne mogli živeti. "Najvišji", se pravi z ozirom na ostalo Japonsko. Na japonski lestvici zmogljivosti so to "ubogi ljudje". Imamo namreč dvojno gospodarstvo: eno je razširjeno po svetu in zbuja občudovanja drugih narodov, ne na zadnjem mestu tistih v Aziji; občestvena japonska politika igra pri tem odločilno vlogo. Z druge vrste gospodarstvom pa se mi v notranosti dežele moramo vsak dan spoprijemati, posebno ko moramo obdržati ravnotežje med rastočimi cenami in omejenimi dohodki. To posebno čutijo ljudje, ki jih ne moremo prišteti k t.i. srednjem sloju. Oni dan sem vprašal študenta

ekonomske fakultete na eni izmed velikih japonskih univerz: "Ali boste kmalu strokovnjak za pridobivanje denarja?" Malce otožno je odkimal: "Zdaj vem za celo vrsto pogojev, od katerih je gospodarstvo odvisno; ne vem pa, kako naj se znebim kot posameznik tistih škodljivih pogojev, ki jih ustvarja družba." Prijaznemu, dobremu pogonu sem v srcu želel božje modrosti - saj pravi Sveto pismo, da ta skriva v svoji desnici "dolgo življenje", v levici pa "bogatstvo in čast" (Preg. 3:16). Seveda si je tudi jaz želim...

20. januarja sem Ti začel pisati, a toliko stvari je zahtevalo mojo pozornost, da šele danes, 22., lahko nadaljujem. Pojutrišnjem je praznik sv. Frančiška Saleškega, zavetnika katoliških časnikarjev in urednikov. Sv. mašo bom daroval njemu v čast - za Tebe in Tvoje apostolsko delo časopisnega ustvarjanja. "V izgovorjenih besedah je moč - za smrt ali za življenje. In

kdor se z njimi dobro razume, uživa njih sadove" je bil zapisal že zdavnaj od Svetega Duha navdihnjeni pisec Pregovorov (18:21).

LETO DNI PO POTRESU

17. januarja smo se spomnili silnega potresa pred natančno enim letom na ozemlju Kobe-Osaka; imenujemo ga "drugi veliki potres Japonske", ki je s svojimi sunki v komaj 22 sekundah povzročil smrt 6300 ljudi. "Prvi veliki potres Japonske" leta 1923 je zahteval devetdeset tisoč življenj - bolj zaradi požara, ki mu je bil potres pripravljen teren z odprtimi ognjišči v hišah iz lesa in lepenke. Boljša gradba hiš je lani požar zelo omejila, čeprav ga ni mogla popolnoma izločiti. Zgradbe, ceste in železniške proge so se sesule - pravijo strokovnjaki - ker so ljudje gradili, ne da bi upoštevali podtalni zemljevid (o katerem pa se večini najbrž sploh ni sanjalo). Podtalni zemljevid namreč razodeva področja nepregibljivih sil, med

katerimi se razprostirajo bolj ali manj razpoložljive plasti, ki se vsaj te vrste močnemu potresu vdajo. So ljudje, ki so bili prihranili oziroma izposodili dovolj denarja, da si podrte domove obnovijo; okrog sto tisoč ljudi pa tega še zmeraj ne zmore; prebivati morajo v zanje zasilno zgrajenih blokih; Gospod jim bodi milostljiv to zimo, ki je tako mrzle že deset let ni bilo! Zdi se mi, da ni daleč od resnice, kar menijo drugi katoliški teologi: da so lahko vremenske prilike tudi pod vplivom hudobnega duha, ki skuša tudi po njih škodovati človeku.

MESEC DOBRE TISKANE BESEDE

Januar je mesec dobre tiskane besede. Po zanesljivi statistiki tiskajo na Japonskem vsaj pet tisoč milijonov knjig, tednikov in mesečnikov - letno... Trenutno so mesečniki - posebno tisti z lepimi in obilnimi fotografijami - v največji prodaji; starejši Japonci so mnenja, da televizija odvaja mlade od bolj miselno zahtevne tiskane besede brez slik; moč mišljenja tako pri mladih upada. Če je število družin več kot 40 milijonov in število družini služečih

televizorjev več kot 30 milijonov, si lahko predočimo vpliv serije slik, ki vse tako poenostavljajo. Naj nas Slovence večna Beseda, ki je postala Človek, obvaruje, da bi žlahtno slovensko tiskano besedo žrtvovali za izključno televizijski užitek! Oboje je koristno, oboje je potrebno; za kulturno ravnotežje pa je treba toliko več tiskanih besed, kolikor privlačnejša je televizija. Cena za kulturo je namreč kvaliteta osebnega mišljenja. Naj končam z besedami japonskega "Kamikaze" pilota Jun Nomotoja v njegovem poslovnem pismu staršem v Nagasakiju: "Da bi moji bratje doma prejeli pravo vzgojo, to je moja poslednja želja. Meni je jasno, da je življenje - kar se da polno." (R. Inoguchi, T. Nakajima: The Divine Wind. Naval Institute Press, Annapolis, Maryland, Bluejacket Books 1994. - Po naše: Božanski veter. S podnaslovom Japonska Kamikaze armada v 2. svet. vojni. Citat je na str. 202.)

Prisrčen pozdrav! Tvoj daljnovzhodni bralec



JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVH UČENCEV (5.)

ZVONE ŠTRUBELJ

V razmišljanjih o Jezusu iz Nazareta in o prvi skupnosti Jezusovih učencev skušamo prodirati v tisto resničnost, ki so jo Učitelj in njegovi učenci živeli od znotraj. Podoživljati to njihovo pot pomeni srečevati se z istimi zabtevami po notranji preobrazbi; pomeni tudi postaviti si vprašanje o avtentičnosti osebne vere v Jezusovo pot in seveda srečati se s kritičnim vprašanjem: smo kot skupnost kristjanov še kaj podobni prvi skupnosti vere, ki je dala pečat krščanstvu in ki je obenem merilo za duhovno pripadnost Jezusu Kristusu?

To merjenje duhovne temperature je izredno pomembno. Utrip osebne vere je moč začutiti po vprašanju: kdo je zame Jezus iz Nazareta? To je bilo odločilno tudi za dvanajstere, ki so tri leta bili v Jezusovi šoli. Lepega dne jim je zato Nazarečan postavil naslednje vprašanje: "Za koga me imajo ljudje? Odgovorili so: 'Eni za Janeza Krstnika, drugi za Elija, in spet drugi pravijo, da je vstal eden od starodavnih prerokov'". Nato jim je rekel: "Kaj pa vi, za koga me imate?" (Lk 9, 18-20). To vprašanje je bilo odmev dramatičnega boja, ki ga je Jezus moral videti v srcih svojih učencev. Dan na dan so morali biti to bitko dvomov in razjasnjevanj, da so končno prav spoznali Jezusa, kar ponazarja Petrov odgovor: "Za božjega Maziljenca". To je iz srca iztrgana izpoved, navdih Duba, ki bi za vsakogar, ki ni bil Jezusov intimni prijatelj, takrat zvenel bogokletno. Podoba in pričakovanje obljubljenega Mesija je bila namreč za vse popolnoma drugačna, zato ni čudno, če Jezus takole reagira na to izjavo: "Tedad jim je strogo prepovedal, da bi to komu povedali" (Lk 9,21). Evangelist Matej, edini od treh evangelistov, ki poročajo o tem dogodku, izrazi navdih, ki ga je Peter bil deležen: "Blagor ti, Simon, Jonov sin, kajti meso in kri ti nista tega odkrila, ampak moj Oče, ki je v nebesih" (Mt 16, 17).

Po tem očitnem notranjem soočenju med Jezusom in njegovimi prvimi učenci, ni bilo več poti nazaj. V evangelijih je zato namerno ta Petrova izjava postavljena nekje v sredino poti, med prvo poklicanostjo na začetku Jezusovega delovanja in med velikonočnimi dogodki. Po svoje je že napoved binkošne izkušnje. Na Binkošti je skupnost Jezusovih učencev rojena v Dubu. Z novim zagonom in s trdno vero izpoveduje, da je Jezus božji sin, obljubljeni Mesija, Odrešenik (prim., Apd 2, 36). Spet slišimo spregovoriti apostola Petra, tokrat z gotovostjo Duba: "Zagotovo naj torej ve vsa Izraelova hiša: tega Jezusa, ki ste ga vi križali, je Bog naredil za Gospoda in Maziljenca" (Apd 2, 36). In še na drugem mestu pravi: "Bog Abrahamov in Izakov in Jakobov, Bog naših očetov je poveljal svojega služabnika Jezusa, ki ste ga vi izdali in zavrgli pred Pilatom, ko je že razsodil, naj bi bil oproščen" (Apd 3, 13).

Jezus je kvas božjega kraljestva zamesil v srca svojih učencev. Preoblikoval jih je v delavce Očetovega vinograda. Vsaj malo smo skušali uvideti koliko truda je posvetil temu svojemu vzgojnemu projektu. Krščanska vera je zato tudi vera v preobraženo skupnost Jezusovih učencev. Cerkev je tam, kjer je skupnost Jezusovih učencev, oživiljena z darom njegovega Duba. Je tam, kjer sta dva ali trije zbrani v Jezusovem imenu (prim., Mt 18, 20).

Binkoštna izkušnja Cerkve je njen izvor in trajno bistvo. Ta izkušnja traja že dvajset stoletij. Dub, ki je vodil Jezusa, vodi tudi skupnost Jezusovih učencev. Ta izkušnja Jezusovega duba je bila močna zlasti na začetku krščanstva, v prvih treh stoletjih. Ko je Cerkev dobila državni pečat (začetek četrtega stoletja), je na Zabodu izšla iz katakomb in se začela prilagajati novim družbenim razmeram. Krščanstvo se je razširilo na nove, po dubu poganske narode; začel se je izgubljati prvoten elan posameznih skupnosti. Prisostvujemo globokim spremembam inflacij pričevalne moči.

Marija Kraljica družine

V soboto, 3. februarja, je sveti oče po molitvi rožnega venca, ki ga oddaja vatikanski radio ob 20.30, zmolil še litanije M.B. in pred vzklikom Kraljica miru dodal Kraljica družine, prosi za nas. Sv. kongregacija je namreč sprejela predlog, naj se v litanije Matere Božje doda še ta prošnja. Sv. oče nam je dal zgled, naj tudi mi pred Marijo Kraljico miru prosimo Marijo Kraljico družine.

OB NEDELJI ZA ŽIVLJENJE

AKTUALNA VPRAŠANJA V BIOETIKI IN NEKATERI ODGOVORI CERKVE NA TE PROBLEME

ZVONE ŠTRUBELJ

Pogovor z dr. Tonetom Mlinarjem, predavateljem moralne teologije na teološki fakulteti v Ljubljani

Bioetika je izraz, ki ga večkrat slišimo v sredstvih družbenega obveščanja. Kaj ta izraz označuje? Kako bi ga najenostavneje opredelili?

Izraz bioetika srečujemo tem pogostejše, čim pogostejše se krši temeljna pravica do življenja. Izraz namreč pomeni "etika življenja". Sestavljena je iz dveh besed: *bios* pomeni življenje, *etika* (etos) pa pomeni prostor oz. oblikovanje določenega prostora, konkretno prostora, v katerem je (bo) mogoče živeti.

Katera so najbolj aktualna vprašanja o bioetiki danes?

Aktualna vprašanja o bioetiki danes žal razdvajajo samo bioetiko. To spada še k prejšnjemu vprašanju, saj nekateri bioetiko razumejo kot način opravičevanja "tveganih" dejanj, ki niso izraz brezpogojnega spoštovanja človeškega življenja oz. človeka, ki je oseba. Največji problem bioetike je splav tako zaradi razširjenosti kot zaradi "legalnosti" in seveda kot povoda za razdvajanje same bioetike. Na isti ravni so evtanazija in polemike okrog nje. K problemom bioetike sodijo mnoge predvsem tehnične rešitve (posredovanje življenja oz. umetna oploditev), prenatalne raziskave in njihov namen, presaditev organov, pojmovanje zdravja. Velik problem je zlasti miselnost, da lahko nekdo odloča o drugem, kar je kričeče v gledanju na resnico ob bolniški postelji.

Cerkev in sedanji papež Janez Pavel II. utemeljujeta etiko na dostojanstvu človeške osebe. To je tista trdna točka, na kateri gradijo tudi zadnji dve moralni oz. socialni encikliki: Sijaj resnice in Evangelij življenja. Človek je po naravi oseba. Je to pomembno, oz. je tako stališče splošno sploh sprejeto?



Papež Janez Pavel II. uporablja po eni strani jezik razodetja, po drugi pa jezik personalizma. Eno in drugo daje njegovi govornici razločnost in preprostost. V vseh besedilih, ki so prišla izpod njegove roke, je mogoče videti, da hoče govoriti o človeku, to je o odrešenem človeku, in človeku. Ali je to splošno sprejeto, je drugo vprašanje. Splošno mnenje je, da je sprejemanje njegovega oznanjevanja izjemno, čeprav ni splošno. Vendar tu beseda "splošno" pri človeku ne pomeni še nekaj povprečja, ampak "osebno". Če (in ko) sprejmeš, sprejmeš kot oseba. Zato ima sprejetje stališča ta pomen, da to ni več papežev, ampak stališče tistega, ki je bil nago-vorjen in je odkril pomen osebnega stališča, z drugimi besedami: vrednoto (dostojanstvo) svoje lastne osebe.

V vprašanju omenjeni okrožnici sta socialni v tem pomenu: resnice ni mogoče spoznati, če ne zavzemaš stališča, a prav resnica je tista, ki to stališče omogoča. Ta resnica je oseba, ne nekakšen sklop stavkov. Tudi "Evangelij življenja" poudarja to obojestransko. Irenej iz Lyona je pisal: "Božja slava je živ človek".

Evtanazija je legalizirana na Holandskem. To, da se nekdo odloči in zaprosi zdravnika za smrt, je proti krščanskemu pojmovanju smrti. Legalizacija evtanazije se pripravlja tudi v Italiji in Sloveniji. Zakaj do tega lahko pride?

Legalizacija evtanazije na Holandskem je zaključek dramatičnega razvoja znotraj zdravništva in države. Prvi predlog zakona (1988) je pokopal vlado. Sedanji zakon je bil sprejet februarja 1993. Nanj so vplivale raziskave, ki so hotele biti "nevtralne", a so se izkazale za tendenciozne. Nekateri menijo, da je uzakonjen "asistirani samomor" samo potrditev dotedanje prakse zlasti po letu 1981, ko je bila ta pobuda izrečena prvič. Legalizacija evtanazije ni samo holandski, slovenski ali italijanski problem. Je evropski. Je civilizacijski! Dramatičen je bil zlasti "poljski primer", ker je Poljska menila, da je to eden od pogojev za sprejem v Evropsko skupnost. Da so razmere nepregledne, pove podatki o obnašanju delegacije evropske komisije na konferenci v Pekingu (kjer so sicer razpravljali o splavu), saj se je zavzemala za stališča, ki so v nasprotju s tistimi, kar zahteva od morebitnih članic. Kaj torej zahteva? Splav je oblika evtanazije; evtanazija je "obrnjen" splav. Zakaj do tega pride? Menim, da je v ozadju prepričanje, da "zakonitost" pokrije nelegitimnost (nemoralnost).

Cerkev ne priznava etičnega relativizma, se pravi - neopredeljenosti do dobrega, do življenja. Poudarja pravico do življenja. Vse bolj naglašata tudi svetost življenja. Cerkev pri tem gleda na celotnega človeka. Zakaj je to danes pomembno?

V jeziku uradnih besedil Cerkve je življenje dar.

Zato govori o "rojstvu". Biti rojen pomeni, da mi je bilo življenje podarjeno. Brezpogojno. T.i. etični relativizem je izraz neopredeljenosti do resničnosti in do resnice. Začne se pri "narejenosti" življenja. Uporablja se namreč izraz: biološka reprodukcija. To je vnaprejšnje razvrednotenje življenja. Če življenje ni vredno samo po sebi, ampak mu je vrednost "dodana", lahko z njim počnemo karkoli. Cerkev ne zavrača pomoči pri izboljševanju kvalitete življenja, toda hoče zlasti povedati, da je življenje dar ljubezni. Brez te zavesti je življenje lahko životarjenje.

Marsikdo meni, da je stališče Cerkve do osnovnih etičnih problemov starokopitno, preveč zaprto in tradicionalistično. Tudi njen jezik, da je tak. Je to res oz. so za to kakšni razlogi?

Verjetno sem na to vprašanje že odgovoril. Rad bi pa ponovil svoj način branja cerkvenih besedil. Menim namreč, da je v njih mogoče vedno najti prostor za človeka. Nikoli ne govori samo ustanova. Ali je Cerkev starokopitna ali tradicionalistična? Menim, da ne. To ji redki očitajo. Pač pa ji očitajo konservativnost. Menim, da deluje "moteče" popolno nerazpoloženje Cerkve do polemike. Cerkev se odziva in tudi odgovarja, vendar tudi spoštuje avtonomijo drugih, predvsem pa ima vedno tudi še kaj povedati. Odzivanje in odgovori (polemika?) je ne izčrpajo do te mere, da ne bi mogla povedati tistega, kar je hotela.

SPREOBURNJENJE JE "TOTALKA" (III. DEL)

OTMAR ČRNILOGAR

Zoprna mi je misel velikega dr. akademika Antona Trstenjaka, ki je ob neki priliki rekel, da Slovenci nimamo močnih grešnikov in zato tudi ne bomo imeli velikih svetnikov. Misel je že sama po sebi nesmisel: saj nam vendar grešnikov in to močnih ne manjka, pa tudi spreobrnjenec - svetnikov ne; le vidimo jih ne. (Gorazd Kocijančič, sin Janeza Kocijančiča, gotovo v očeto-tem gnezdu ni srečaval Boga; srečal pa ga je kdo ve kje. A odkar se je z Bogom srečal, ga dan za dnem obišče pri sestrah na Kongresnem trgu na vsežgodaj pri Strletovi maši.)

Francoz Paul Claudel (roj. 1868), sicer otrok družine, ki je dala veliko duhovnikov, je sprva kot 18 letni mladenič tudi mislil, da bo prej ali slej

ZNANOST nadomestila ODREŠENIKA. A nemirni duh se ni dal pomiriti z duhom nesmrtnih članov pariške Akademije znanosti in umetnosti: v roke je dobil zavajalskega Ernesta Renana knjigo o Jezusu Kristusu. Pa ga tudi Renanovo pisanje ni zadovoljilo; zaupal je tudi Kantu, ki ga je tudi razočaral. Sam je zapisal, da mu je bila prva svetloba resnice darovana, ko je čisto nenamerno zašel k polnočnici v cerkev Notre Dame v Parizu 24. dec. 1886. Tedaj je v njegovem srcu zablestelo: "On ljubi mene, on me kliče." Claudelova nadaljnja življenska pot ni bila z rožicami posuta; grmada vprašanj, ki so se mu silila, niso našla takojšnjega odgovora, vendar je bilo njegovo spreobrnjenje nepreklicno; quo scripsi, scripsi, je ostalo Claudelovo načelo. Claudel je opravil "totalno", z Odrešenikom

je odigral "šah mat". Pa se vsiljuje vprašanje, kaj pa mi - celo duhovniki, ki nam ne uspe kljub dobri volji zaorati odločno brazdo življenja, ki nam tisti "trdno sklenem, da te ne bom več žalil" ponovno kakor suha mivka kar sama po sebi zdrse skozi prste. Kaže vase zaupati - najbrž ne - ali zaupati v Boga? Da, prav to zadnje je odrešujoče; prav to je bilo odrešujoče tudi za vse spreobrnjenec od Janeza Krstnika naprej; ta je namreč prvi zavpil svetu: "Glejte Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta."

Bog, Stvarnik vesolja, tisti, ki je človeka naredil potem, "ko se je v ogledalo pogledal", je imel že več priložnosti, da bi svoje stvarjenje iztrebil, a se je zmeraj premislil: Že v raju je bil do človeka prizanesljiv (tako se ni vedel do angelov!); ob Noetu se je zopet izkazal prizanesljivega. Kar naj arheologi v strminah 5156 m visokega Ararata iščejo

ostanke Noetove barkače! Za nas je zgodba o Noetu pomembna zato, ker nam pričara Božjo prizanesljivost, ob kateri tudi človekovo prizadevanje dobi sapo.

Zato tudi človekovo vsakdanje spreobračanje postane nekakšen seizmogran, črta, ki se kar naprej dviga in pada, pa zopet dvigne - v upanju, da nas bo Bog še zadnjič poklical, ko bo črta našega seizmogram visoko nad črto.

Poznal sem ženo. Profesor gr. in lat. jezika je bila, soproga Franceta Avčina. Dvakrat so jo operirali za rakom, a je morala za rakom tudi umreti. Ko grešna duša je trpela. Pa sem jo v njenem najhujšem trpljenju obiskal in ji iz usmiljenja rekel: "Lilijana, naj ti vendar dajo kakšno pomirjevala, da ne boš tako hudo trpela." A mi je rekla: "Otmar, vse, kar sem v življenju storila pametnega in neumnega, vse sem storila pri zavesti in odgovorno, zato hočem tudi umreti odgovorno in pri zavesti."

Da, bila je svetnica, čeprav je najbrž ne bomo našli v koledarju.

KONEC

BESEDA ŽIVLJENJA

ŠESTA NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

"SRCE ČLOVEŠKO - SVETA STVAR"

Prva leta papeževanja je Janez Pavel II. pri svojih rednih avdiencah ob sredah razlagal Jezusov govor na gori. Ob razlagi današnjega evangelijskega odlomka je poudaril tisto, kar je hotel poudariti Jezus sam: da namreč o lepoti in plemenitosti oziroma o umazanosti in podlosti človekovih dejanj odloča srce. Ko je v skladu s tem razlagal, kaj daje vrednost zakonski ljubezni ("Kdorkoli gleda žensko s poželenjem, je v srcu že prešuštoval..."), se je vse italijansko časopisje, levo in desno, spravilo nanj, češ da bi rad zdaj še to razglasil za grešno! Ta krik in vik je znamenje, kako je današnji svet v svojem pretiranem poudarjanju svobode izgubil smisel za zdravo mero.

Današnja božja beseda govori o svobodi, ki je najdragocenejši dar, kar jih je človek dobil od svojega Stvarnika. Zaradi tega daru lahko izbiramo med dobrim in slabim in s tem vzamemo nase odgovornost za svoje odločitve. Modri Sirah, katerega odlomek smo brali kot današnje prvo berilo, pravi: "Gospod nikomur ni zapovedal delati brezbožno, nikomur ni dovolil grešiti." Cerkev očita, da je ljudem vbila v glavo zavest grešnosti, nekakšen občutek manjvrednosti. Očitek sploh ne drži, kajti Cerkev je v človeku samo ohranjala posluš za božji glas, ki je zapisan v njegovem srcu. Brž ko človek za ta glas otopi, ogluši, postane izgubljen kakor tujec v neznanem svetu. Še huje pa je, da postane nevarnost za druge. Svoboda brez omejitev, ki jo mnogi v današnjem svetu ne le zagovarjajo, ampak se po tem govorjenju tudi ravna, je grožnja za druge. K moralnemu redu, ki ga je postavil Stvarnik, spada tudi to, da živijo ob meni bitja z enakimi pravicami. Čim si jaz vzamem več pravic, več svobode, brž s tem oškodujem druge. Nobena zakonodaja, ne državna ne cerkvena, človeka ne more spraviti na pravo pot, če je njegovo srce bolno.

Simon Gregorčič je izrazil veliko resnico, ko je zapel: "Srce človeško - sveta stvar..." Srce je dejansko edino pravo svetišče, edini kraj, kjer se dogajajo najpomembnejše odločitve. "Blagor čistim v srcu, ker bodo Boga gledali." Ta Jezusov blagor iz začetka njegovega govora na gori se ne nanaša na tisto, kar nam pride na misel, ko slišimo besedo "čistost": namreč pravilno stališče do spolnosti in skrivnosti življenja, ampak zdravo življenjsko naravnost nasploh. "Čistemu je vse čisto," pravi star redovnik v Shakespearovi tragediji Romeo in Julija. Podobno velja: umazanemu je vse umazano, nepoštenemu vse nepošteno...

Jezus nam s svojim oznanilom hoče vzgojiti srce. Če hočemo, da bo naš dar, ki ga prinesemo k oltarju - dar našega tedna, našega dela vseh dni v tednu - Bogu všeč, moramo najprej urediti račune s svojim srcem. Če nam srce kaj očita: neurejene odnose z ljudmi, ki živijo ob nas, nepošten odnos do dela, ki ga opravljamo, bo naš dar zavrnjen, kakor je bila zavrnjena daritev Kajna, ki je napravil oltar in na njem daroval Bogu pridelke svojega polja, hkrati pa v srcu koval morilske naklepe zoper svojega brata Abela.

Kako je z mojim, tvojim srcem?

Papeževa poslanica na dan bolnikov

V nedeljo, 11. februarja, je praznik lurške Matere Božje. Ta nedelja je tudi dan bolnikov. Za to priložnost je sv. oče napisal posebno okrožnico, ki se takole začne: "Predragi bratje in sestre, ki na poseben način preizkušate trpljenje; vi ste poklicani k posebnemu poslanstvu v okviru nove evangelizacije ob pomoči Marije Matere ljubezni in človeškega trpljenja... Tudi danes, morda še bolj kot kdaj prej v preteklosti, se iz ust množic dviga jok od trpljenja preizkušanih..."

Prosimo Gospoda, naj še bolj poveča število velikodušnih oseb, pripravljenih posvetiti trpečim še več pozornosti, toda tudi duhovno pomoč in tolažbo."

CARLO MARIA MARTINI

JE ČAS MOLČANJA IN ČAS GOVORJENJA (III. DEL)

PREVEDEL

MSGR. OSKAR SIMČIČ

2. Kako in kdaj je treba danes govoriti?

Cerkev mora danes govoriti tudi o političnih zadevah. Vendar če želi, da bo to poslanstvo uspešno in pristno, mora upoštevati okolje in pogoje, v katerih živi, ter izbirati tudi pravi način. Rad bi le nakazal deset pravil, recimo dekalog nekakega "bontona" za Cerkev, ko danes govori o politiki. Gre za seznam desetih prednosti. Osnova naj bo odčaran in vendar zaupen pogled na družbo. V njeni besedi naj odseva preroška in evangelijska opcija ter družbena zavest, da je politika nekaj nujnega, kakor je tudi nujna pravilna metodologija politične dejavnosti.

Papež v Srednji Ameriki

Papež Janez Pavel II. bo do ponedeljka, 12. t.m., na svojem 69. pastoralnem obisku izven Italije. V ponedeljek, 5. t.m., je prispel v Guatemalo, kjer ga je sprejel predsednik republike Arzu, ki je v nedeljo za las ušel atentatu. Sv. oče je včeraj odpotoval v Nikaraguo, kjer je v Managui daroval sv. mašo na istem prostoru, kjer so ga pred 13 leti kontestirali sandinisti. Pastoralni obisk bo nato nadaljeval v Salvadoru, medtem ko bo od jutri do nedelje, 10. t.m., v Venezueli. Sv. oče namerava s tem pastoralnim obiskom utrditi vlogo Cerkev in vernikov na področju Srednje Amerike v boju za socialne in človekove pravice.

Politična dejavnost naj teži v udejanjanje vrednot s konkretnimi predlogi. Le-ti naj bodo sad dialoga in skupnih osnovnih kriterijev. Politična naj ne bo le plačana poklicna dejavnost, marveč tudi formativna dejavnost. Zato naj imajo mesto v njej tudi zastopniki in prijateljski odnosi, ki naj tudi osebnostno motivirajo politično delovanje.

Preidimo k posameznim točkam nakazanega dekaloga:

1. Cerkev naj motri modernost in postmodernost s kritičnim in odčaranim pogledom v zavesti, da je v političnem delovanju ne le veliko krhkosti in dvoumnosti, marveč tudi prostor, v katerem se lahko ovrednoti svoboda in človekova

avtonomija - v slavo Bogu.

2. Izhodišče za prenovljeno besedo Cerkev o politiki je evangelijska in preroška opcija, ki so jih svoj čas rekli "verska izbira" (*scelta religiosa*). Le-ta poudarja prvenstvo Boga in evangelija. To ne pomeni, da se Cerkev misli umakniti v "prostor svetega", spomniti pa želi vse, da človekova narava in človekov smoter presegata sleherni prigodno opcijo in zato tudi politično opcijo. Vsaka družbena razporeditev je po naravi krhka in začasna. Prednosti ne smejo imeti nasprotovanja, marveč prijateljstvo, ki ga je že Aristotel imel za jedro in osnovo politične dejavnosti. Vsak moški in vsaka ženska sta vredna spoštovanja in ljubezni, ne glede na njuno politično opcijo, ker sta ustvarjena po božji podobi.

Posamezne ključne besede oz. gesla, ki so se pojavila po koncilu v italijanskih katoliških krogih, da bi nakazala razne vidike odnosov med Cerkvijo in političnim delovanjem (npr. "verska izbira", zavzetost za predpolitično dejavnost, zavzetost v kulturi, kulturna perspektiva ipd.), imajo skupno sporočilno osnovo, ki jo lahko prevedemo kot

prvenstvo Boga in evangelija ter evangelijsko oznanjevanje kot prvobitno poslanstvo Cerkev. To so koordinate, znotraj katerih je treba postaviti dejavnost katoličanov na državni ravni. Le-ta si prizadeva, da bi izrazila in udejanila v javnem mišljenju in v ustanovah vrednote, ki prizadevajo človeka, in nam jih vera razkriva in osvetljuje.

Besedila se lahko v času spremenijo, a njihovo osnovno sporočilo mora ostati, oz. ga mora Cerkev še in še poudarjati, in to je prvenstvo Boga in evangelija. To mora dajati katoličanom moč in iznajdljivost, da bodo znali časom in razmeram primerno odkrivati in udejanjati nove oblike svoje prisotnosti, ki naj upošteva demokratično metodo ter bolje odgovarja zahtevam zgodovinskega trenutka in lepše služi splošni blaginji človeka, ki je slava živega Boga. "Cerkev je namreč prepričana - tako 2. vatikanski cerkveni zbor - da priznavanje Boga ne nasprotuje človeškemu dostojanstvu, saj ravno v Bogu dobiva to dostojanstvo svoj temelj in svoj izpolnitev" (CS, st. 211).

DALJE PRIHODNIČ

PREŠEREN DUHOVNO GIBALO SODOBNEGA SLOVENSTVA

JANKO JEŽ

prehajanja, to je "refrakcija" idej in nastajanje tem, slogov in motivacij, ne pa toliko vplivi ali viri, in zaključuje, da je njegov vidik "tradicionalno duhovno zgodovinski" (Geistesgeschichte).

Ugotavljamo, da v našem slovstvu pogosto prihaja do medsebojnega učinkovanja (Pogačar pri tem uporablja angleški izraz "interplay") z romansko ali germansko kulturo. Najznačilnejši primer je gotovo slovenski protestantizem, ko je germanska miselnost navdihnila slovenski jezik in nacionalno zavest. Germanska zavest pa se pri tem ni trajno usidrala v verskem življenju.

Bernik dalje poudarja, da slovenska romantika s Prešernom pomeni razvojno razdobje, ki je uresničila v reformaciji zaslužen sintezo subjektivnega izraza in nacionalne zavesti. Prešeren je prvi združil v svojem navdihu romanske in germanske izvire; bral je npr. romanske renesančne pesnike v nemških prevodih Augusta Wilhelma Schlegla. V prozi pa premočrtno izstopajo predromantični vzorci. Šele v moderni si je slovenski pisatelj in pesnik naložil kritično socialno funkcijo.

Pri Cankarju pa avtor ne glede na vse vzporedne pojave in vplive iz tujih literatur podčrta izredno izvirnost in umetniško

prefinjenost pri vključevanju v sodobno evropsko književno dogajanje.

Glede bipolarnosti romansko-germanskih vzorov in njihove povezave z vplivi iz tujine pa Bernik priznava, da se ta ne ujema s celotnim razvojem našega knjižnega snovanja. "V času reformacije je prevladovala nemška miselnost, med protireformacijo pa je italijanska afiniteta očitna v drugih, neliterarnih umetnostih". Slednja je posebno opazna v arhitekturi, slikarstvu, kiparstvu, v gledališču in le deloma v glasbi, kjer nemški vpliv raste. Gledališče in glasba sta v tem pogledu tesno povezani s potujočimi italijanskimi skupinami, ki so se iz Benetk pri potovanju na Dunaj po Zoisovi zaslugi ustavljale tudi v Ljubljani, kjer je bil posebno Carlo Goldoni vedno prijazen sprejet. Pri tem ne smemo prezreti vloge, ki jo je po zaslugi italijanskih potujočih gledaliških družin imelo tudi uprizorjanje italijanskih melodramskih mojstrov pri oblikovanju slovenskega gledališkega okusa.

Prešeren je dediščino reformacije in protireformacije združil v mogočno spevnost trdno izbrušenih verzov, Cankar pa je na tej granitni osnovi izoblikoval slovensko prozo. S Prešernom in Cankarjem je dobil slovenski narod sodobno pisano in govorno obliko vsestranskega kulturnega izražanja. Naš jezik je tako postal evropsko kulturno bogastvo. Ta jezik je gnal duha slovenske mladine, ki je prestregla val druge svetovne vojne in s krvjo pridobljeni republiki uspešno utrla pot med svobodne, visoko omikane demokracije države nove Evrope.

KNJIGA O BOŽJIH POTEH NA SLOVENSKEM, II. DEL

JURIJ PALJK



Slovenski verski tednik Družina je nedavno izdal drugi del uspešnice *Duša, le pojdi z mano*. Izredno lepo oblikovana knjiga je polna barvnih fotografij in je zelo pregledna. Gre za pravi vodnik za vernike in vse tiste slovenske ljudi, ki bi radi bolje spoznali Slovenijo, predvsem pa več vedeli o njenih božjih poteh. Knjiga, ki jo je zelo prijetno in strokovno napisal mladi odgovorni urednik Družine Franci Petrič, nosi namreč podnaslov *Božje poti na Slovenskem*. Važno je tudi dejstvo, da je Petrič duhovnik in kot tak veliko lepše piše o slovenskih manj znanih in slavnih božjih poteh kot pa kakšen laični likovni kritik ali poznavalec slovenskega cerkvenega stvarstva.

Jezik knjige je sočen in teče lahkotno, branje je prijetno in polno drobnih ter navidez nepomembnih podatkov, ki pa bralca vodijo k globljemu poznavanju naših, slovenskih korenin. Krščanske korenine pa so tu prisotne na vsakem koraku; prav razveseljivo je videti, koliko božjih poti je na Slovenskem. In tudi dejstvo, da je slovenski človek v svoji zgodovini tako zaupal v Marijo in druge svetnike ter prek njih v Boga, ni zanemarljivo. Franci Petrič je za vsako božjo pot na Slovenskem in tudi v zamejstvu, kar daje knjigi samo še večjo vrednost in vseslovenskost, pripravil kratko shedo podatkov, ki jih je največkrat našel na kraju samem. Poklicni zelo dobri fotografi pa so poskrbeli za lepe barvne fotografije božjih poti, včasih nepoznanih, spet drugič pa izjemno obiskanih.

Knjiga *Duša, le pojdi z mano* je razdeljena na tri večje enote: na božjepotne cerkve v ljubljanski nadškofiji, v mariborski in koprski škofiji. Kot sem že omenil, sta tu še dva dodatka iz krajev v Italiji in Avstriji, kjer od vedno živijo Slovenci, in so to dokazali tudi s postavljanjem cerkva, ki so postale božje poti. Nas bo seveda

zanimalo, kateri cerkvi je Franci Petrič uvrstil v knjigo iz naših krajev. To sta župnijska cerkev svetega Jožefa iz Ricmanj pri Trstu in župnijska cerkev Marijinega vnebovzvetja na Repentaboru. Seveda je za nas Primorci še posebej zanimivo poglavje o koprski škofiji. Navedene so božje poti iz Gradišča pri Vipavi, iz Loga pri Vipavi, cerkev Marije Obešljanske v Obešljanu na Krasu, cerkev na Kostonjci pri Gorici, morda najbolj slavna primorska božja pot na Sveti gori pri Gorici, Marijino Celje pri Kanalu, kamor hodijo romarji častiti sv. Marijo v župnijsko cerkev svetega Zenona in Marijinega imena; navedeni sta še Marija Snežna nad Avčami in župnijska cerkev Marijinega vnebovzvetja v Tolminu.

V knjigi *Duša, le pojdi z mano* je navedenih 42 slovenskih božjih poti; od teh je kar 29 cerkva posvečenih Mariji in tudi to je svojevrsten dokaz več za nedavno še kako dobro premišljeno in upravičeno posvetitev slovenskega naroda Materi Božji.

Ob koncu samo še drobna vest, ki bo gotovo razveselila vsakogar, ki že ima prvi dve knjigi o slovenskih božjih poteh. Družina bo namreč v letošnjem letu izdala še tretji zvezek omenjene knjige, ki bi morala najti svoje mesto na vsaki spodobni slovenski knjižni polici, predvsem pa bi nam morala služiti v dnehi, ko ne vemo, kam bi šli, in bi se zato lahko odločili za obisk kake manj znane, a zato nič manj lepe božje poti.

6
ČETRTEK
FEBRUARIJA
1996

Predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani dr. France Bernik je strokovnjak za Cankarjevo impresionistično umetnost, s posebnim poudarkom pa proučuje njegovo izredno prefinjenost v impresionističnem postopku, simbolizmu in psihologiji. To je temeljna ugotovitev Vitala Klabusa pod zaglavjem: "Slovenska literatura v evropskem kontekstu - Nov mednarodni odmev na Bernikovo knjigo" v prilogi Znanost ljubljanskega Dela z dne 31.1.1996.

Klabus se sklicuje na recenzijo, ki jo je o tem Bernikovem delu lani poleti napisal Timothy Pogačar z Bowling Green

State University v Slavic and East European Journalu.

Timothy Pogačar se je rodil leta 1955 v Clevelandu in je profesor ter ravnatelj International Studies Program-a na College of Arts and Sciences prej omenjene Bowling Green State University, tajnik zbornika Slovene Studies in pisec več knjig ter del o ruskem in slovenskem slovstvu.

Pogačarja in Klabusa posebno zanima Bernikov prikaz enotnega stilističnega razvoja v slovenskem slovstvu skozi tokove iz tujine. V tem se Bernikov kritični prijem razlikuje od prejšnjih Slodnjakovih ugotavljanj o interakcijah tujih vplivov na našo literaturo. Klabus poudarja, da Bernika zanima način tega tujega

ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
Trst - Gorica - Videm

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
Gorica

SLOVENSKA PROSVETA
Trst

**DAN SLOVENSKE
KULTURE '96**

Bodočnost je tistega, ki veruje v njo.

(Srečko Kosovel)

Kulturni dom v Trstu

8. februarja 1996 ob 20.30

Kulturni dom v Gorici

9. februarja 1996 ob 20.30

PODLISTEK

**PRIHOD SLOVENCEV
NA PODROČJE BENEČIJE**

V. DALJE O TUMMOLU IN SLAVISTIKI V ITALIJI

JANKO JEŽ

Tummolo je nepredvidljiv, zato zanimiv in izzivalen. Kot nalašč vam nepričakovano nudi prijem, da mu žaljivko bogato poplačate. Lahko pa je to tudi vaša zasluga. Ko naletite na šibko točko v nasprotnikovi zgradbi, tja vrtate naprej in uspeh ne bo izostal.

Glede tega sam Tummolo zagotavlja, da ima kot nasprotnika najraje mene in Pipana "zaradi najine sposobnosti protiargumentacijske retorike, medtem ko

se Parovel v glavnem uveljavlja z žaljivkami."

Seveda je naš Tummolo kot publicist še začetnik. Ne zaveda se, da sam naseda svojemu izzivalnemu in skrajno žaljivemu postopanju. S Parovelom pa bi moral ravnati drugače. Za njim zaostaja kar za več tisočink meningoampera, zato pravočasno ne dojema Parovelove bistrosti. Ta bistrina je glavna Parovelova vrlina, ki ji Tummolo ne bo nikdar kos.

Po Tummolu moja protiargumentacijska sposobnost tiči vsa v tem, da stalno spremljam njegovo akcijo in sproti pripravljam svojo reakcijo, ki se kar sproži, ko sploh še ni taktično končal svojega napada. Ne pazi na tako imenovane interakcije, ki te zaradi nepričakovanih iztirij in zmede. S tem je Tummolo tudi strateško brez posebne prodorne sposobnosti. Zelo rad se ponavlja. Napadi so včasih podkrepljeni s kakšnim posebnim

okrasom ali drsom, pogosto pa jih spremljajo spodrsljaji, ki kot namišljeni prepovedani udarci zahreščijo kot besni dodekafonični akordi. Moj protiudarec ga razoroži. Previdnost, preudarnost in dopovednost ga ne zanimajo. Spravljajo ga še v večji srd in bes. V dvoboju je hladnokrvnost za dobrega taktika znatna prednost.

Že davno od tega sem bil na koncertu orkestra Slovenske filharmonije v Ljubljani. Na sporedu je bila tudi Suita Slavka Osterca. Sedel sem zgoraj na tribuni. Poleg mene pa je stal in se naslanjal na neločljivo palico Slavko Osterc. Na odru je pod silo velikega orkestra kar škripalo. Pravi jo, oziroma v programskem tekstu je bilo zapisano, da sta na glasbeni razvoj Slavka Osterca posebno vplivala Schoenberg in Hindemith. Schoenberga nisem poznal, Hindemitha pa sem že kdaj slišal. Mislim sem si: Če je to vse, kar zmora Hindemith,

VSTANI, FENIKS, VSTANI

IGOR DEVETAK



Beneško operno gledališče Fenice je zbrisal požar. Tretjič v dveh stoletjih. Prihranil je samo nadstropje z uradi, pročelje in visoke nosilne zidove; na njih je ostal edino letak, ki obvešča o poljski turneji teatrovega glasbenega kolektiva. Umetniki živijo in koncertirajo, četudi njihove domačije ni več. Tako je prav. Že res, da izzvenijo solidarnostni zagon in izjave ter nabirke opaznih posameznikov in kulturnih lobbyjev lažni; isti - vsaj mnogi - so v tišini čemeli, ko so še do včeraj uničevali drugačni - vojni - požari, resnejši, ker so v njih goreli ljudje. Zaradi Fenice ni nihče izgubil življenja, le gasilec se bo moral zdraviti, ker ga je posul okrušen omet. In vendar je uničenje teatra, samo lučaj od trga Sv. Marka, nesreča. Vsi smo videli slike požara: vulkan sredi Benetk - vodnega mesta. Ogenj je izbral noč, da bi bile podobe

še bolj vznemirljive. Klicale so naravnost vizijo o katastrofi: Benetke, enkratno mesto, dragoceno in krhko, s katerim se je vsakdo srečal vsaj kot turist ali ga vzljudil, izgoriva v ognju. V tem ni pretiravanja: ko bi ogenj zajel Sv. Marka, bi bizantinske bazilike ne bilo več; ko bi se ogenj razpasel v kateri od 400 palač ali 130 cerkva in samostanov, bi za njim ostal pepel. Pravila o varnosti v Benetkah nimajo veljave. Tudi danes se je kdo gotovo potolažil: "Srečni smo, ker je zgorela samo Fenice". Na mestu okrašenega odra in v žametno draperijo ovite balkone pozlačene galerije je sedaj krater - pod sekvestrom, ki bo morda "požrl" kakega krivega upravitelja ali nameščenca. Benečani so sedaj hvaležni gasilcem, ker so preprečili ognju, da bi se lotil sosednih stavb, ki jih od kraterja ločuje neznatna razdalja.

Na lepe Benetke mislim vedno z vtisom katastrofe. Od mesta, ki ga ogrožata voda in ogenj, ujetega v birokratske in politične vzele, in ga domačini množično zapuščajo, pa prihaja zahteva, da se izognejo nesrečni usodi italijanske umetniške zakladnice.

Med stebroma - med katerima je vodil vhod v to, kar sem imel za najlepšo gledališko notranjost, kraj za "visoko" petje in zvezdnike, poln perspektiv in spominov na čas, ko je pisal zgodovino glasbe, kraj za filme v kostumih, za dogodke, ki potrebujejo na sebi blišč zlate svetlobe, ker pripadajo umetnosti - je preživel požaru viseče znamenje: feniks razprtih kril. Feniks je egipčanski mit ptice, ki se je vsakih petsto let sežgal in se znova rodil. Ljudje bodo pomagali, da se bo beneški feniks spet dvignil.

UMRL NOBELOVEC PESNIK BRODSKI

JURIJ PALJK



V New Yorku je v starosti 55 let umrl veliki ruski pesnik in Nobelov nagrajenec Josif Brodski. Mrtvega so našli v nedeljo, 28. januarja, v njegovem stanovanju v četrti umetnikov Greenwich Village v New Yorku. Ironija je hotela, da je novico o njegovi smrti prva posredovala ruska nacionalna televizija.

Josif Brodski se je rodil židovskemu fotografu-fotoreporterju Aleksandru Brodskemu in judovski materi Mariji Volpert. V šolo je hodil samo sedem let, ker je ni maral; zato velja za samouka. Opravljal je vse mogoče in nemogoče poklice in tako je bil tudi rudar, na tem delovnem mestu mu je nekdo stisnil v roke knjigo pesmi in sam pri sebi si je še ne sedemnajstletni Josif dejal: "Lahko napišem kaj boljšega!" Veliko je prebiral angleške pesnike, predvsem Eliota, Donna in Audena, angleščine se je naučil sam. Ker ni bil stalno zaposlen, so ga sovjetske oblasti preganjale in ga obsodile na konfinacijo in

končno na zapor v enem številnih gulagov okrog Arhangelska. Znameniti je njegov zagovor pred sodnikom, ki ga je pred obsodbo vprašal, kaj je po poklicu. Brodski mu je resno odvrnil, da je pesnik. In spet ga je sodnik skušal cinično zafkniti z vprašanjem: "In kdo je odločil, da si pesnik?" Josif Brodski mu je smrtno resen odgovoril: "Bog je tako odločil." Kaj kmalu je zaslovel, saj ga je pod svoje okrilje vzela slavna ruska pesnica Ahmatova, poznan pa je bil tudi zunaj meja Sovjetske Zveze. Komunistična oblast se ga je naveličala in ga zaradi "parazitizma" leta 1972 z letalom prisilno odposlala v tujino. Najprej je prebival nekaj časa pri svojem velikem vzorniku Audenu v Angliji, kaj kmalu pa je svojo novo domovino našel v ZDA, kjer je živel do konca nemirnega

življenja.

Brodski je prejel Nobelovo nagrado za literaturo leta 1987, te nagrade je bil vesel predvsem zaradi denarja. V družbi je veljal za čudaka, ker je bil nekonformist, v življenju pa je napisal veliko pesmi, ki so prevedene v vse svetovne jezike in jih poznamo tudi v slovenskem prevodu. V Ameriki je pisal tudi v angleškem jeziku in pretresljivi so njegovi spomini na svoja starša, ki sta umrla, ko je bil on v izgnanstvu. Za begunca in Juda se je imel celo življenje in se v Rusijo tudi po zlomu komunizma ni vrnil. Njegov pesniški opus ni lahko branje, saj je Brodski ustvaril lasten pesniški jezik, s katerim je stremel predvsem po absolutni pesniški lepoti, kateri se je že kot najstnik zapisal. Zares je bil poet, saj je močno kadil in pil naprej tudi po prestopu zaporniške kazni v daljni Sibiriji, ki mu je načela srce. Za srčno kapjo je tudi umrl. Danes velja pesniško delo Josifa Brodskega za klasično poezijo našega stoletja, v Rusiji pa se njegove zbirke prodajajo v milijonskih nakladah.

7
ČETRTAK
8. FEBRUARJ
1996

FEBRUARSKA ŠTEVILKA PASTIRČKA

Izšla je šesta, februarška številka Pastirčka, ki je tudi tokrat zanimiv. Tiskan v črno beli tehniki in na naravi prijazen papirju, da lahko otroci vanj slikajo in rišejo, nam Pastirček tokrat prinaša veliko stalnih rubrik in nove zgodbe ter pesmi. Blagohotne risbe so tudi tokrat delo dobre ilustratorke Danile Komjanc. Luči je naslov pesmice Zore Saksida, Anka in Danila Komjanc pa sta pripravili dvostransko

slikanico z naslovom Radovedni ledek. Na dveh straneh so nato predstavljeni Prešernov dan, pesnikova Zdravljica in pesnik sam. V rubriki Samostani v naših krajih piše Mariza Perat o kartuziji v Pletterjah, Janez Povše pa nadaljuje s svojo pripovedjo o dečku, ki ni hotel videti dobrega; isti pisec prispeva še pesmico Kdaj se čudež zgodi, Zora Saksida pa v Pomenkih piše o Kepici in Omelcu. V rubriki Evangelij uči tokrat govori o

Ježusu dobrem pastirju, na naslednji strani pa ima dve pesmici Vojan Tihomir Arhar. O pustovanju piše Anamarija Zlobec; na Povšetovo besedilo je Ivo Bolčina uglasbil pesmico Pastirčku za 50 let. V rubriki Pastirček vabi urednik vse mlade prijatelje, naj se to pesmico naučijo peti in naj narišejo risbico na vsebino pesmi. Danilo Čotar v svoji tudi med manj mladimi zelo cenjeni rubriki Čiv, čiv, še dolgo bom živ tokrat piše o kosu, Ljuba Smotlak pa piše o Pastirčkovih zgodovini.

Lepi sta tudi dve strani, ki

ju je urednik posvetil slovenskim maskam; predstavlja je kurenti, lavfarje, kamele, blumarje in pustov pogreb. Barbara Rustja nadaljuje s svojo rubriko Superkuharhari svetuje; sledita še stran za bistré glave in rubrika z naslovom Tudi mi smo rasli s Pastirčkom, v kateri so tokrat predstavljena pisma Pastirčku izpred davnih let duhovnika Jožeta Markuže, šolskega tajnika Nika Klanjščka in skladatelja ter dirigenta Hilarija Lavrenčiča. Sledi še rubrika Pastirčkova pošta, na zadnji strani pa Pastirčkovo razvedrilo.

MARKO KRAVOS PRESEDNIK SLOVENSKEGA PEN KLUBA

Marko Kravos je novi predsednik Slovenskega PEN kluba, mednarodnega združenja književnikov, ki letos praznuje 75-letnico obstoja. Združenje književnikov PEN je bilo ustanovljeno v Londonu z namenom, da bi med sabo povezovalo in pomagalo pisateljem in pesnikom različnih narodov. Pesnik Marko Kravos iz Trsta je nasledil na krmilu Slovenskega PEN kluba Borisa A. Novaka, ki

so ga imenovali za predsednika Mirovnega komiteja Mednarodnega PEN kluba. V novem odboru Slovenskega PEN kluba so poleg Kravosa še književniki Matej Bogataj, Andrej Brvar, Drago Jančar, Žarko Petan, Iztok Osojnik, Ivo Svetina, Veno Taufer in kot edina ženska Alenka Puhar. Imenovanje Marka Kravosa na čelo Slovenskega PEN kluba je priznanje vsej slovenski kulturi v Italiji.

potem tega ne bom več poslušal." Kaže, da je Osterc uganil mojo misel. Ko je orkester odigral to novo Osterčevo delo, je skladatelj položil palico na ograjo tribune, si začel mencati roke in hudomušno glasno siknil: "To pa res svinjsko zveni!" Skratka potrdil je mojo misel. Izgleda, da ni bilo moje mnenje merodajno za Osterčevo glasbeno kariero. Jaz sem v odnosu do glasbe popolna ničla, Osterc pa je postal mojster slovenske atonalne in aritmične glasbene kromatičnosti.

Dragi, g. Tummolo, če se res rad igračkate z mojo publicistično neizkušenostjo, vam takoj povem, da vam to ne bo prineslo nobene slave. Kakor v glasbi, sem tudi v publicistiki, ne bom rekel ravno ničla, marveč kolikor toliko upoštevna sila, ki verjetno nikogar ne ogroža. Vi pa, če boste še dalje streljali v prazno, si boste med- i-ssimi zaigrali dosedanjo slavo, pridobljeno v glavnem

na področju PS in letnice 568 (dokončna naselitev Slovencev na sedanjem ozemlju).

Predvsem ste naredili veliko napako, ko ste uvodno motivacijo za vaš pamflet napisali dve leti po ostalih sestavkih, ki so bili objavljeni že v "Piccolu". Razpoloženje vaših meditacij je za dobrega psihologa za las, torej komaj zaznavno različno od izvirnih napadov. Zanimivo dejstvo je npr., da mi priznavate korektnost glede omembe Meriggijeve Zgodovine slovenskega slovstva, kjer ste dobili potrebne dodatke o OBS. Razen tega pa me zares preseneča vaša nekakšna prirojena poštenost, ki vam preprečuje, da bi kar tako zabredli v najgloblje blato klevetanja in obrekovanja. Spomnili ste se, da se vam ob slovesu oziroma ob prenatragem koncu polemike v "Piccolu" napovedal svojo italijansko predstavitev in prevod

BS. Zapisali ste: "Medtem, ko je bila ta zbirka v tiskarni pripravljena za tisk, je prišla v tržaške knjigarne elegantna kritična izdaja BS s prevodom v sodobno slovenščino in italijanščino, ki jo je prof. Janko Jež že obljubil. Čeprav cenim znatni napor avtorja razlage, njegovih sodelavcev in predstavitelja, vse to prav nič ne spreminja na dejstvu, ki smo ga na teh straneh obravnavali: ti dokumenti, ki so navaden prevod v slovenščino (ali staro zahodno slovenščino) molitev in pridig, prav nič ne dokazujejo obstoja točno določenega slovenskega naroda in še manj njegove navzočnosti na severovzhodu Italije po letu 568 p.K."

DALJE PRIHODNJIČ

TISKOVNO SPOROČILO

USTANOVILI SINDIKAT SAMOSTOJNIH DELNIČARJEV TKB

V želji, da bi se rešilo hudo stanje, v katerem se je znašla Tržaška kreditna banka zaradi preteklih napak pri posojanju denarja raznim operaterjem, in da bi se ohranil pretežno slovenski značaj tega denarnega zavoda, se je novembra lani zbrala skupina samostojnih delničarjev TKB. Na svojo pobudo je zaprosila slovensko vlado za pomoč.

Slovensko ministrstvo za finance je med drugim zahtevalo predložitev skupnega stališča vseh slovenskih delničarjev do zaprosenih intervencij, kar se je nato tudi zgodilo. Žal so bili pogovori, kot je znano, neuspešni, ker tržaška stran v preteklih mesecih ni primerno predstavila problematike in dejanskega stanja.

Zaradi pravnih in operativnih potreb je decembra zgornja skupina samostojnih delničarjev TKB ustanovila svoj delničarski sindikat s podpisom ustanovne listine in statuta pred notarjem. To je bilo v skladu z zakonom uradno sporočeno osrednjemu italijanskemu denarnemu zavodu Banca d'Italia.

Sindikat "Neodvisni" ima sedež v Trstu. Njegovi člani so izvolili vodstvo, ki ga sestavljajo predsednik dr. Vanja Lokar, podpredsednik odv. Jože Škerk in tajnica dr. Marija Marc. Glavni cilj sindikata so ohranitev večinskega slovenskega lastništva TKB, braniti legitimne interese delničarjev, ki so v sedanji težki situaciji hudo ogroženi ter uskladiti nastope z drugimi delničarji.

V ta namen so stekli intenzivni razgovori, na podlagi katerih se že oblikujejo skupni sklepi.

Sindikat pričakuje pristop še nadaljnjih članov delničarjev TKB, da bi z večjo močjo učinkoviteje iskali najustreznejše rešitve za nakazano problematiko. Edini pogoj, da se postane član tega sindikata je, da se delničarji s svojimi delnicami smatrajo res "neodvisni" od vsakega zunanjega pogojevanja.

PRESEDNIK DR. VANJA LOKAR

ŽIVLJENJE V ŽUPNIJI REPENTABOR

Bogato versko, kulturno in vzgojno delovanje župnije Repentabor se ni prekinilo ob prelomu leta. Nadaljuje se redno delovanje, poleg tega pa je bilo še nekaj posebnih dogodkov. MePZ je npr. nastopil na božičnem srečanju v Boljuncu, obenem pa se pripravlja na revijo Primorska poje.

Vsako leto, in to že dvajset let, grede otroci in mladina na skupne polétne ali zimske župnijske počitnice na Pokljuko. Zadnja leta smo poskusili novo obliko. Ne samo otroci in mladi, temveč tudi njihovi starši. Skupno bivanje, načrtovanje in pogovori oblikujejo na ta način enkratno vzgojno skupnost. Bilo nas je preko 20. Mlajši in starejši so porabili največ časa, kako bi obvladali sneg. Prijetni večeri v skupnem družinskem vzdušju so doživeli vrh pri sv. maši.

Letošnje srečanje starejših župljanov je bilo v nedeljo, 7. januarja, v Kulturnem domu na Colu. Lepo število starejših, bilo jih je okoli sedemdeset, je preživelo dobre štiri ure skupaj. Bilo je nekaj kulturnega programa, velik srečolov, film o Nepalju inž. Marjana Jevnikarja ter prijeten pogovor ob zakuski. Še posebej smo se razveselili iskrenega in toplega pozdrava g. podžupana Karla Grgiča. Lepota in čar tega srečanja je predvsem v tem, da sooblikujejo in tvorijo del tega srečanja tudi otroci, mladi in srednja generacija. Tako se starejši ne čutijo nekakšen rezervat, temveč vsi skupaj ustvarjamo lepoto celotne življenjske družine.

Župnija Repentabor v skupni organizaciji z društvom Kraški dom in s Skladom Mitja Čuk so dali zamisel o sklopu predavanj na temo Problemi mladih in družine. V januarju smo imeli že drugo predavanje. Prvo predavanje o problemu zasvojenosti je imel psiholog dr. Ščuka, drugo o pomenu družine pri vzgoji pa gospa dr. Tomori. Vsakokrat se zbere lepo število ljudi, tudi iz drugih krajev. Da so predavanja na mestu, spričujejo tudi pogovori in veliko število vprašanj po končanih predavanjih.

TONE BEDENČIČ

OBČINA TRST

ZASKRBLJENOST OB NAČRTU RACIONALIZACIJE, SPREJETJE OBČINSKEGA PRORAČUNA

IVAN ŽERJAL

Konec prejšnjega tedna je slovensko javnost na Tržaškem pretresla novica, da na tržaški občini obstaja dokument, v katerem je predvidena ukinitve oz. premestitev treh vrtcev, sedmih osnovnih in šestih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom. V večini primerov predvideva dokument premestitev šol iz sedanjih poslopij v stavbe, kjer že delujejo nekatere italijanske šole, v Gropadi pa naj bi ukinili vrtec in osnovno šolo, v Sv. Križu nižjo srednjo šolo, v

Barkovljah pa osnovno šolo.

O zadevi je že obširno pisal Primorski dnevnik, Sindikat slovenske šole je ostro protestiral, posegli so politiki, podžupan prof. Roberto Damiani pa je pojasnil, da ne gre za stališče občinske uprave, a le za predhodno raziskavo, ki jo je uprava naročila tržaški univerzi. To se je zgodilo pred dvema letoma, ko je v Trstu dvignil precej prahu načrt o racionalizaciji krajevne šolske mreže, ki ga je predstavil skrbnik Vito Campo. Po nastopu podžupana Damianija so

se vode začele umirjati, slovenski šolniki in politični predstavniki pa zahtevajo, da se jih o takih stvareh seznanja, kar pa se v tem primeru ni zgodilo.

Občinski svet je v ponedeljek v poznih večernih urah izglasoval proračun za leto 1996 z 20 glasovi proti 12, medtem ko sta se dva svetovalca vzdržala. Prišlo je do polemik v večinski koaliciji, kjer sta predstavnika Zelenih in republikancev zapustila skupino Zavezništva za Trst. Popravki, ki sta jih vložila svetovalca SSK Močnik in Berdon, so bili odobreni, občinska uprava

pa je tudi osvojila popravek, ki predvideva sto milijonov lir za postavitev spomenika irendentističnega združenja AVNGD (Associazione Nazionale Venezia Giulia e Dalmazia) pri t.i. fojbi Bršljanovci na Opčinah. Popravek, ki ni bil dogovorjen, so predložili na pritisk italijanskih desničarjev, ki očitno ne vedo - ali pa nočejo vedeti - da so v tistem breznu pokopani nemški vojaki, ki so padli v bitki za Opčine leta 1945. Proti temu so se vsekakor izrazili slovenski svetovalci v tržaškem občinskem svetu.

Razveseljivo pa je dejstvo, da je Občina priredila koncert ob 25-letnici Tržaškega okteta v avditoriju muzeja Revoltella v Trstu.

PETI KONCERT GLASBENE MATICE

ŠIŠKOVIČ OBELEŽIL 40-LETNICO KOGOJEVE SMRTI

ERIK DOLHAR

Svetovno priznani tržaški violinist Črtomir Šiškovič je v četrtek, 1. t.m., ob spremljavi pianista Emanueleja Arciuleja iz Barija, spet nastopil v Kulturnem domu, tokrat na petem abonmanskem koncertu Glasbene matice. Z vrhunsko interpretacijo je izvajal skladbe iz obdobja modernizma. S svojo tenkočutno in prefinjeno izvajalsko sporočilnostjo je nastopu vtisnil pristen umetniški pečat in očaral publiko, ki je pozorno spremljala izvajanje glasbenega virtuoza.

Spored je obsegal skladbe primorskega ustvarjalca Marija Kogoja, po katerem je poimenovana tržaška Glasbena matica, in



Italijana Ferruccia Busonija. Tržaška glasbena ustanova je s tem koncertom Kogojevih skladb želela spoštljivo obeležiti 40-letnico smrti našega skladatelja. Najprej je bil na vrsti njegov Andante, ki je zgodnji Kogojev prvenec za violino in klavir, ostali dve partituri pa sta nastali

v avtorjevem zrelejšem obdobju. "Portret" je leta 1993 dokončal Jakob Jež, Šiškovič pa je zaigral eno prvih izvedb te skladbe. V delu, poimenovanem Preludij, se v celoti odraža Kogojeva osebnost, še zlasti njegov meditativni navdih z nenadnimi sanjskimi prebliski.

Na sporedu so bile tudi štiri Busonijeve Bagatelle opus 28 in pa Sonata opus 36 a v E molu za violino in klavir.

Črtomir Šiškovič je v pogovoru dejal, da se seveda vedno z veseljem vrača v svoj rodni kraj, da pa je pred tržaško publiko manj sproščen kot na ostalih svetovnih odrih, ker je občinstvo Kulturnega doma vedno zahtevno, predvsem zato, ker ga večinoma tudi osebno pozna. Šiškovič je v tem obdobju deset dni na mesec zaposlen v Parmi, veliko pa nastopa z ljubljanskim Tartinijevim kvartetom, s katerim se je pred nedavnim že izkazal prav v Trstu ob 50-letnici Radia Trst A.

DVA POZIVA ŠKOFA BELLOMIJA

Tržaški škof Lovrenc Bellomi je na duhovnike in vernike tržaške škofije naslovil dva poziva. Prvi se glasi "Treba se je pokoriti!", sklicujoč se na priprave na sveto leto in na bližajoči se postni čas. Škof pri tem citira papežev dokument "Tertio Millennio Adveniente". V tem dokumentu papež poziva vse, naj se spokorijo storjenih grehov in naj prosijo oduševanja

Kristusa. Pri tem so nakazane tudi nekatere smernice, ki jih škof še enkrat poudarja: utrditi je treba v Cerkvi zavest o grehu, ki so ga storili njeni sinovi (pri tem škof ne ovinkari o slabih dejanjih kristjanov). Krivice je treba popraviti in preseči: tu škof poudarja zlasti izpraše-

vanje lastne vesti in gotovost božjega pravnega usmiljenja. Poudarjena je tudi potreba po zakramentalni in izvenzakramentalni pokori. Pri tem, pravi škof, nudi škofijski načrt o preferenčni ljubezni do revnih veliko možnosti.

Drugi poziv ima naslov "Pozor na uro verouka!" in

je namenjen župnikom tržaške škofije. Škof jih spominja na iztekajoči se rok za predpisi v šole, ko se je treba tudi odločiti, če se želi slediti verouku ali ne. Iz leta v leto se tudi v Trstu kot po celi Italiji število tistih, ki se odločajo za verouk, manjša, zato škof Bellomi poziva vse župnike, naj si močno prizadevajo, da se stanje spremeni. V nedeljo, 18. t.m., pa naj se pri vseh prazničnih sv. mašah omeni ta problem.



OBISK IZ SLOVENIJE

PREDSEDNIK SLS MARJAN PODOBNIK V TRSTU

IVAN ŽERJAL



Marjan Podobnik na večeru v DSI

Ta ponedeljek se je v Trstu mudil predsednik Slovenske ljudske stranke Marjan Podobnik. Podobnik, katerega je spremljala podpredsednica stranke Katja Smerkolj, se je srečal s predstavniki stranke Slovenske skupnosti, s katerimi je izmenjal mnenja in informacije o aktualnem političnem položaju v Sloveniji in Italiji ter o položaju slovenske manjšine v Italiji. O tem je predsednik SLS spregovoril tudi na dobro obiskanem tradicionalnem večeru Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani, ki je bil obogaten tudi z živahno razpravo.

Ugledni gost je prikazal svoje in strankino gledanje na aktualna vprašanja slovenstva. Večji del svojega posega je posvetil

zamejstvu in zdomstvu, ki ju je treba ovrednotiti in izkoristiti potencial, ki ga predstavljata. Dalje se je Podobnik zavzel za spodbujanje pluralnosti organizacij s kriteriji, ki preverjajo stopnjo važnosti posameznih ustanov. Zavzel se je tudi za oblikovanje demokratično izvoljenega skupnega zastopstva manjšine, ki je

tudi pomembno za krepitve samozvesti njenih pripadnikov. Predsednik SLS zagovarja tudi potrebo po zagotovljenem zastopstvu manjšine v raznih izvoljenih telesih, pa tudi rezervirano poslansko mesto v slovenskem parlamentu za predstavnike Slovencev v zamejstvu in zdomstvu. Kar se težav

zamejskega gospodarstva tiče, je dejal Podobnik, je treba stvari čimprej urediti v skladu z italijanskimi zakoni in z osnovnimi merili poslovne morale, s ciljem, da se krepki gospodarska in politična moč Slovencev v Italiji.

Marjan Podobnik je spregovoril tudi o stanju v Sloveniji, ki ga je označil za zelo težko. O sedanji politični krizi je izrazil mnenje, da ima Slovenija sedaj potrebo po prehodni tehnični vladi, za bodočnost pa si pri SLS prizadevajo za oblikovanje vlade strank slovenske pomladi, ki bodo po Podobnikovem mnenju na prihodnjih parlamentarnih volitvah dosegle dober rezultat. Neglede na volilni izid pa si bodo medtem časom vsekakor skušali postaviti nekaj temeljev za obdobje po volitvah.

OBVESTILA

TRST. Klub prijateljstva vabi vse, ki bi se radi nekoliko razvedrili, na družabno srečanje na pustni četrtek, 15. februarja, ob 16. uri v ul. Donizetti 3 v Trstu. Vsi prijatelji in prijateljice vljudo vabljeni.

FERLUGI. V nedeljo, 11. februarja, je praznik **lurške Matere Božje**, zavetnice cerkvice in vasi na Ferlugih. Slovesna sveta maša bo ob 10. uri. Slovesnost bo vodil novomašnik Maks Suard. Pri maši bo pel CPZ sv. Florjan od Banov. Vabljeni!

OPČINE. V nedeljo, 11. februarja, bo ob 17. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah predavanje gospe Vanje Kržan na temo Kaj pomeni biti poročen? Srečanje organizirajo družinska in zakonska skupina ter duhovna skupina openske župnije sv. Jerneja. Vabimo zlasti mlajše zakonske pare. Po predavanju bosta pogovor in kratka družabnost.

TRST. Slovenska prosveta in DSI vabita v ponedeljek, 12. februarja, na **prireditiv** ob dnevu slovenske kulture. Razglasili bodo zmagovalce literarnega in fotografskega natečaja Mladike in razdelili priznanja Mladi oder. Kulturni spored bodo med drugimi oblikovali mladi glasbeniki, gojenci Glasbene matice v Trstu - šola Marij Kogoj. Govorila bo ga. Lučka Kremžar De Luisa. Prireditiv bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, s pričetkom ob 20.30.

TRST. SSG - gostovanje Mestnega gledališča Ljubljanskega. Evald Flisar: Iztrohnjeno srce, režija

Zvone Šedlbauer, v petek, 9. t.m., ob 20.30, abomna red A in D. V soboto, 10. t.m., ob 20.30, abomna red B, E in F. V nedeljo, 11. t.m., ob 16. uri, abomna red C, v Kulturnem domu.

DEVIN. Fantje izpod Grmade in dekliški zbor Devin vabijo ob prazniku slovenske kulture na večer, posvečen zdomskemu pesniku Ivanu Legiši Burniku iz Medje vasi. Večer bo na sedežu devinskih zborov v soboto, 10. t.m., ob 20.30.

DAROVI

Za Novi glas N.N. Mavhinje 50.000; Mužina Marta, Bazovica 20.000 lir.

Za barvna okna bazovske cerkve: Marička Toževa 20.000; Marija Šuščeva 10.000; Nada Filipova 15.000; Marija in Danica v spomin Lajkovič 25.000 in v spomin druž. Maro 25.000; Aleksandra Močnik v spomin Silvestra 100.000; Štrajn, Bandelj, Kocijan in Ciani v spomin Silvestra Močnika 100.000; Silvana Grgič 5.000; Marija Kraljeva 5.000; Ančka Kužinova 20.000; Marija Smotlak v spomin staršev 50.000; Vida Renčelj v spomin Marije Vodopivec 20.000; Grgič Pepka v spomin Marije Vodopivec 15.000; N.N. 50.000 lir.

ČESTITKA

Neži in Emi se je pridružila Klara. Tatjana in Marjanu iz srca čestitajo pevci in pevke cerkvenega pevskega zbora pri Novem Sv. Antonu.

PREDSTAVITEV KNJIGE

J. PIRJEVEC: JUGOSLAVIJA 1918-1992

ERIK DOLHAR

Na pobudo Slovenskega kluba, Narodne in študijske knjižnice in koperske založbe Lipa so v sredo, 31. januarja, predstavili v Gregorčičevi dvorani v Trstu najnovejšo knjižno delo zgodovinarja Jožeta Pirjevca, "Jugoslavija 1918-1992". Dve leti po italijanski predhodnici "Il giorno di San Vito" (Vidov dan), obravnava ta slovenska izdaja, ki je izšla oktobra lani, nova dogajanja na osnovi podatkov in pravkar objavljenega arhivskega gradiva. Tokratna predstavitev se je zaustavila predvsem ob vsebinah, ki jih v zgodovinsko podobo Jugoslavije vnašajo od-

kritja zadnje dobe.

Večera se je udeležilo veliko število ljudi, kar dokazuje, da je tematika knjige še kako zanimiva za našo stvarnost. Zanimanje občinstva je prišlo na dan v razpravi, ki je sledila uvodu založnika Jožeta Hočevarja in avtorjevimi besedam.

Pirjevčev zadnji trud je razburil duhove že ob prvem stiku z javnostjo na lanskem frankfurtskem knjižnem sejmu, ko so besedilo ponudili tudi v prevodu. "Jugoslavija je del naše stvarnosti", je poudaril Hočevar, "v njej smo živeli več kot



Prof. Pirjavec govori o svoji knjigi

sedemdeset let, zato je naravno, da tako obsežnega dela lastne zgodovine ne moremo kar odpraviti". Hočevar meni, da je za Pirjevčovo delo značilno gledanje, različno od dosedanjih, saj je objektivno in napisano brez nestrpnosti.

Prof. Pirjavec je predaval sproščeno in obrazložil, da je pot obravnavanja novih dogajanj izbral zato, ker je o splošni problematiki že spregovoril ob izidu Vidovega dne. Dveletno raziskovanje po najvažnejših arhivih Evrope in ZDA je privedlo do presenetljivih ugotovitev, ki so zahtevale predelavo

celotnih poglavij polpretekle zgodovine. Ena od ključnih okoliščin je bila nedvomno dosegljivost moskovskih arhivov, ki so za krajšo dobo bili na razpolago javnosti.

Na vrsto je prišlo še vprašanje o človeškem liku maršala Tita. "Tudi iz arhivskega gradiva je razbrati privlačno moč, ki jo je Josip Broz sproščal s svojo osebnostjo; bil je vselej pripravljen na dialog z množicami in razpoložljiv za stik s sogovornikom", je med drugim dejal Pirjavec.

TEČAJ O PLESNO-GIBALNEM SOOČANJU

Slovenska prosveta v Trstu pripravlja za konec februarja dvodnevni tečaj z naslovom "Plesno-gibalna soočanja".

Delavnica bo obsegala vaje iz socialnih iger, neverbalne komunikacije, plesno-gibalnih tehnik ter masažnih in relaksacijskih tehnik. Vodili jo bosta Lena Knific in Helena Biffio. Delavnica je zasnovana tako, da zanjo ni potrebno plesno predznanje. Zadostujejo trenirka ali kakšna druga mehka obleka ter copate ali debelejšje tople nogavice. Obvezni pa sta dobra volja in pripravljenost za delo.

Tečaj bo trajal dva dni, in sicer: v petek, 23. februarja, od 18.30 do 20.30; v soboto, 24. februarja, od 15. do 18. Ker je število tečajnikov omejeno, organizatorji prosijo za čimprejšnje prijave na sedežu SP vsak dan (od ponedeljka do petka) med 9. in 13. uro do vključno 20. februarja. Telefon 370846.

ZAHVALA

Zapustila nas je

BOŽENA KRALJ POR. PERIC

Žalujejo mož Iztok, sin Elvis z Barbaro, hči Jasna z Mitjo, starši, bratje, vnuka Raja in Samuel ter ostalo sorodstvo.

Posebna zahvala župniku Švari, pevcem in vsem, ki so sočustvovali z nami.

Slivno, 6. 2. 1996

OBČINA DOLINA - PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

DAN SLOVENSKE KULTURE

nedelja, 11. februarja 1996, ob 17. uri v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu.

Nastopajo: OPZ Fran Venturini - Domjo, MoPZ Valentin Vodnik - Dolina, člani gledališkega odseka SKK iz Trsta, MePZ PD Mačkolje. Priložnostno misel bo podal Livij Valenčič. Vabljeni!

SEJA GORIŠKE SLOVENSKE KONZULTE

Prejšnji četrtek se je na goriški občini sestala konzulta za slovensko manjšino. Seji je predsedoval Rudi Pavšič. Delu seje sta prisostvovala tudi oba slovenska občinska svetovalca Bernard Špacapan in Igor Komel, ki sta poročala o delovanju občinske uprave, posebej v zvezi s slovenskimi vprašanji.

Na seji je tekla beseda o raznih perečih zadevah. Med temi o slovenskih šolah, zlasti še o zadevi srednje šole Ivan Trinko. Kot izhaja tudi iz uradnih izjav predstavnikov občinske uprave, bo slovenska srednja šola ponovno našla svoje mesto v Kapucinski ulici, ko bodo opravljena nekatera nujna dela.

Zadeva pravilnika bo kmalu pri kraju. Kasneje bo spet govor o pripravah na proslavo tisočletnice Gorice in posebej o slovenski prisotnosti pri tej.

PREŠERNOVA PROSLAVA V ŠTEVERJANU

Preteklo nedeljo, 4. februarja, je društvo Sedej priredilo Prešernovo proslavo v Sedejevem domu. Na programu je bil koncert MeZ Musica viva iz Kranja, povezan v sklop z recitalom Prešernovih odlomkov, ki jih je podal dolgoletni prijatelj Števerjancev, Janez Dolinar. Uvodoma je domači mešani zbor pod vodstvom Bogdana Kralja zapel Premrlovo Zdravljico in Vrabčev Polko. Sledil je pozdrav predsednika društva Marka Terčiča. Na oder so tedaj stopili pevci-gostje, ki jih vodi Nada Kos. Izvedli so prijetno izpeljan program. Prvi del je obsegal Hubadovo Luna sije na Prešernovo besedilo in nekaj koroških ljudskih. Janez Dolinar je občuteno podal nekaj Prešernovih verzov. V drugem delu so nas pevci popeljali na potovanje okoli sveta z izvedbo nekaterih plesov neevropskih narodov. Priznati moram, da jim tuja literatura, žal, bolj leži od domače. V tretjem delu so se s pesmijo vrnili v Slovenijo, in sicer na Primorsko (Aldo Kumar, Pavle Merku).

Na željo številnega občinstva, ki je navdušeno ploskalo, so dodali še dve pesmi. Zbora sta si iz prisrčnosti zamenjala darila. Društvo Sedej je zbor tudi primerno pogostil. Števerjanski zbor bo vrnil obisk v Kranju že to pomlad, in sicer 21. aprila. V.H.

PETER IN VOLK - SSG ZA OTROKE

Prejšnji teden se je v jutranjih urah mudil na Goriškem pogumni Peter, ki je premeteno ujel velikanskega sivega Volka.

Po uspehih nastopih (kakih trideset) na Tržaškem je Franko Korošec (ki je sodeloval v uprizoritvah SSG) razveselil tudi naše učence, nekatere kar v šoli, druge pa v Kulturnem domu. V spremstvu učiteljic se je v mali dvorani vsakokrat zbralo veliko navdušenih mladih gledalcev, ki so sproščeno, kot znajo edinole otroci, sodelovali pri predstavi. Navadno so prav oni najbolj kritični opazovalci in zelo iskreni presojanje. Toda igralec jih je povsem spontano in spretno znal pritegniti ter vplesti v čudoviti svet glasbene pravljice. Pripoved se je prijetno zanimivo oblikovala med prepletanjem glasbe, diapozitivov in igralčevim jasnim podajanjem raznovrstnih likov. S svojimi drobnimi rekviziti se je v trenutku spreminjal v junake, ki so popeljali otroke v svoj pravljnični krog.

Glasbena igrlica Peter in volk v režiji Sergeja Verča, s posrečenimi risbami Petra Furlana, bo v prihodnjih dneh očarala tudi slovenske otroke v Benečiji in Kanalski dolini. Italijansko inačico pa so že videli Italijani na Tržaškem in Goriškem, na Videmskem pa jo še bodo. IVA KORŠIČ

SLOVO OD BOŽIČA

Priredili so ga osnovnošolski otroci, ki prihajajo v Zavod sv. Družine v Gorici k popoldanskemu pouku. Lepo so se pripravljali na ta dan. Prav na sklep molitvene osmine za zedinjenje kristjanov so nastopili v zavodski kapeli ob spremljavi zavodskega organista g. Iva Bolčina. Bil je to res pravi koncert, kjer je uvodno misel podal Martin, točke pa je povezovala Analuiza. Zapeli so štiri otroške božične pesmi: Tam stoji pa hlevček, Kaj se vam zdi, pastirčki vi, Hej pastirci in Angelci stopajo. Na predlog organista pa smo zapeli vsi otroci in poslušalci res navdušeno in občuteno Sveta noč. Pred njo je Mirjam deklamirala še Novoletno kolednico.

Sestram in g. organistu, ki so otroke naučili in jih navdušili za našo lepo pesem, iskrena hvala. Spomin na ta dan bodo gotovo nesli s seboj v življenje kot nosimo mi starejši spomine na božične praznike iz svoje mladosti. Te dni mi je neki starejši italijanski redovnik rekel: "Vam Slovencem je Gospod Bog dal poseben dar petja; uporabljajte ga Bogu v čast in ljudem v veselje!" Kako velik dar posredujejo starši otrokom, če jih vzgajajo v veri!

V petek, 2. februarja, je bila v galeriji Katoliške knjigarne otvoritev razstave akademske slikarke Mire Ličen-Krmpotič.

Umetnica, ki je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani leta 1973 pri prof. Maksu Sedeju, je do sedaj imela že kakih trideset samostojnih razstav, udeležila pa se je tudi številnih skupinskih. V galeriji Katoliške knjigarne se nam tokrat predstavlja s ciklusom slik, ki nam dokazujejo, da si je slikarka v dolgoletnem umetniškem ustvarjanju izoblikovala samosvojo likovno govorico. Njeno slikarstvo je namreč pred-

vsem igra barv, moč ekspresije, ki ne vzdrži klasičnih linij. Njen slog odlikujejo izvirne barvne kompozicije, v katerih prevladujejo komplementarne barve in drzni zamahi, ki se v raznih kombinacijah prepletajo med seboj. Kot je poudaril Joško Vetrih, ki je s Silvestrom Gabersčkom iz slovenskega ministrstva za kulturo predstavil umetnico, je slikarstvo Mire Ličen-Krmpotič živ spleto črt in barv. Pri umetnici opazimo poseben posluš za izražanje najintimnejših človekovih doživetij od obupa nad bolečino in bivanjske stiske do odrešujoče verske izkušnje. Vse to pa nam slikarka podaja na po-



Umetnica v galeriji Katoliške knjigarne

vsem samosvoj, individualen način. Pred nami so pretežno čiste barve, nanesene na platno v najrazličnejših kombinacijah. Umetnica nas namreč vodi v svet zelenega, sivomodrega, rdečega,

rumenega, saj ji je prav barva sporočilni element pri izražanju sveta, ki jo obkroža.

Razstava bo na ogled do 24. februarja po urniku knjigarne.

I.E.Ž.

DR. JOŽKO ŠAVLI GOST KROŽKA A. GREGORČIČ

SMO SLOVENCIPLEME ALI NAROD?

žavne oblasti skozi ves srednji vek. Za razumevanje takratne zgodovinske stvarnosti je namreč bistvenega pomena dejstvo, da narodne pripadnosti ne smemo brati v luči nacionalnih ideologij, ki so se razvile šele v 19. stoletju in so strogo vezane na jezik. V srednjem veku se pripadnost neki narodni skupnosti določa na podlagi drugih elementov, kot so npr. raba določenega pravnega reda in življenje po določenih navadah in običajih. Zato ni nič čudnega, da npr. tudi Madžari odkrivajo v procesih izoblikovanja

svoje države kopico slovenskih elementov. Predavatelj se torej sprašuje, zakaj si le Slovenci tega nočemo priznati in kar naprej zanikamo svojo zgodovino. Za tako stanje, pravi dr. Šavli, je krivo naše zgodovinske oziroma pritisk, ki ga je nanj izvajala najprej velikonemška nacionalna ideja, nato panslavizem in končno komunistični internacionalizem, ki je kategorijo naroda zavračal. Čas bi bil, zaključuje dr. Šavli, da bi končno le ovrednotili našo bogato preteklost.

P.Č.



GORICA: občinstvo med srečanjem

V polemiko, ki je v prejšnjih mesecih burila duhove v slovenskem tisku, je tokrat posegel tudi dr. Joško Šavli. Dr. Šavli, zagovornik teze slovenske državnosti, ki naj bi se po njegovem mnenju izoblikovala že v zgodnjem srednjem veku, je v četrtek, 1. februarja, v komorni dvorani ob Katoliškem domu zbrane-

mu občinstvu posredoval svoje teze, ki jih je utemeljil z rezultati svojih študijev.

Dr. Šavli ostro zavrača uradna zgodovinska stališča, ki zanikajo katerokoli slovensko oz. praslovensko ureditev po letu 750 po Kristusu. Kopica pravnih navad in nekateri pisni viri, trdi Šavli, kažejo na kontinuiteto karantanske dr-

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA IN ALUMINIJA

Tabaj F.lli s.n.c.

TABAJ MILOŠ in RAIMONDO

GORICA, Ul. Gregorčič 24, Tel. 0481/21514 Fax. 0481/21987

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA - VRATA - OGRAJE

RADISLAV LEOPOLI

GORICA - Ul. Brigata Pavia 46 - tel. 0481-531941

K2SPORTUl. Raštel 19
Tel. 531884
Fax 534470**TRGOVINE
OBUTVE**Ul. Raštel 7 - Tel. 535162
Ul. Oberdan 7 - Tel. 535520
Ul. Raštel 8 - Tel. 33465**KOSIČ
GORICA**

2001, VISOKI JUBILEJ

TISOČLETNICA GORICE

Mesto Gorica bo leta 2001 slavilo tisočletnico obstoja. Zato sta slovenska občinska svetovalca sklicala tiskovno konferenco; nevarno je, da bo italijanska Gorica obšla Slovence. Osrednji slovenski zamejski krovni organizaciji bi morali ustanoviti poseben odbor. Slovenci se moramo pripraviti na jubilej enotno in strnjeno, ker se bo sicer zares zgodilo, da nas bodo Italijani tudi tokrat namerno zamolčali.

Gorica se pripravlja na slovesno proslavljanje tisočletnice pisanega dokumenta, ki priča o obstoju mesta v srednjem veku. Ta prvi dokument predstavlja tudi neizpodbiten dokaz, da je ime mesta slovenskega izvora. Prisotnost Slovencev v Gorici je torej očitna od začetkov mesta do danes. Zgodovina mesta v zadnjem tisočletju je zanimiva in v njej se prepletajo usode treh narodov, ki so v njem prebivali (Slovenci, Italijani-Furlani in Nemci).

Goriška občinska uprava je sklenila, da se primerno pripravi na tisočletnico z vrsto razstav, študij in publikacij, ki bi morale doseči višek prav leta 2000. Zgodovina teh stoletij je deloma še neraziskana, veliko je študijskega materiala v manj znanih publikacijah, verjetno je mnogo virov še v arhivih, zlasti na Dunaju; vse to zahteva temeljite raziskave. Važno je tudi delo pesnikov, slikarjev, kiparjev in drugih umetnikov na ljudski in na višji umetniški ravni. Pomembno je seveda tudi spoznavanje načina življenja - šeg in navad - bogatih in revnih slojev prebivalstva v posameznih obdobjih zadnjega tisočletja.

Prva razstava, ki je povezana s tisočletnico, je bila pred nekaj meseci in je prikazovala gotske cerkvice na našem ozemlju; priznati moramo, da je bila odprta in jasna tudi do slovenske prisotnosti. Druga razstava, in sicer o goriškem gradu, pa je čisto enostavno "pozabila" na slovenski del.

Slovenci v Gorici moramo sami poskrbeti za to, da bo naša prisotnost skozi "goriško tisočletje" primerno prikazana. Nujno je potrebno, da se ustanovi delovna ekipa zgodovinarjev, ki bo znala pripraviti načrt in ga izvesti. Gre za pripravo študij, ilustriranih publikacij, razstav ipd. Nekatere od teh pobud bi lahko nastale tudi v sodelovanju s študijsko ekipo, ki dela za občinsko upravo, in glede tega je odbornik za kulturo izrazil pripravljenost za skupno delo.

S tem v zvezi podpisana občinska svetovalca predlagava naslednje:

SSO in SKGZ naj organizirata v zamejstvu posebno delovno ekipo (ki bi se lahko imenovala Združenje Tisočletnica), kateri bi s primernimi finančnimi sredstvi zagotovili obstoj in možnost delovanja;

delovna ekipa naj



GORICA: občinska odbornika Igor Komel in Bernard Špacapan na tiskovni konferenci

naveže stvarne in dolgoročne stike z goriško občinsko upravo in njenim odborništvom za kulturo oz. s študijsko ekipo Il Millennio, ki dela za občinsko upravo v okviru projekta za proslavo tisočletnice. V tej zvezi lahko posebno vlogo odigra tudi Konzulta za slovenska vprašanja pri goriški občini;

naj vključi v projekt tisočletnice že obstoječe slovenske strokovne ustanove v zamejstvu (NŠK, SLORI itd.);

naj privabi k sodelovanju goriško pokrajinsko upravo (zakon 68/81) ter Deželno upravo F-JK (zakon 68/91 in 46/91);

naj skupno z goriško in novogoriško občino poskuša predstaviti program evropski skupnosti (primarne kulturne pobude v letu 2000 Evropske unije);

naj vključi v projekt strokovne in kulturne institucije Nove Gorice (muzej Kromberk, knjižnico F. Bevk itd.);

naj pridobi sodelovanje

najvišjih institucij Republike Slovenije (Ministrstvo za kulturo, za zunanje zadeve, Sekretariat za Slovence po svetu, Univerzo itd.).

Kot svetovalec slovenske narodnosti v občinskem svetu v Gorici se zavzemava za to pobudo in dajeva vso možno podporo pri iskanju stikov z mestno upravo. Želela pa bi, da bi bila ta pobuda skupna vsem goriškim Slovincem, ker gre za edinstven način, s katerim se naša skupnost lahko predstavi v lokalnem in mednarodnem prostoru.

Ta "predlog" dostavlja obema zamejskima krovima organizacijama ter raznim pristojnim organom v Sloveniji ter slovenskim sredstvom javnega obveščanja.

Gorica, 31.1.1996

OBČINSKA SVETOVALCA
OBČINE GORICA BERNARD
ŠPACAPAN (SLOVENSKA
SKUPNOST) IN IGOR KOMEL
(DSL-PROGRESISTIČNA
SKUPINA)

koncertu še Irena Pahor, Žiga Faganel, Peter Pirnat, Tomaž Faganel, Walter Barbiero, Julieta Kubik, Marco Bontempo, Boris Renner, Marko Štoka, Tilen Majaron in šentjakovski otroci.

Z NOVIM GLASOM NA GRŠKE OTOKE

Novi glas vas vabi na osemdnevno potovanje (od 26. junija do vključno 3. julija) v osrčje Sredozemlja, v prelepo naravo, kjer bomo spoznali staro minojko kulturo (3. in 2. tisočletje pr. Kr.) in krščansko bizantinsko tradicijo. Potovanje bo z letalom z letališča v Ronkah v Rim in Atene; nato z ladjo do Krete, z avtobusom na obisk številnih znamenitosti, vožnja z ladjo do Rodosa in Patmosa; ogled samostana sv. Janeza Evangelista, kjer je sv. Janez tudi živel in pred 1900 leti napisal Razodetje; s Patmosa z ladjo do Aten, kjer bomo obiskali mesto in se vkrcali na letalo za Rim in Ronke. Na razpolago bo vodič z znanjem slovenskega jezika. Podrobna navodila dobite na upravi Novega glasa. Pohitite z vpisom, da si zagotovite zaželeno mesto. Akontacija znaša 300.000 lir. Vseh razpoložljivih mest je petdeset. Potovanje bo udobno, namestitve v hotelih prve kategorije (4 zvezdice), na ladji dvo ali štiriposteljne kabine. S potovanjem boste gotovo zadovoljni, ker boste spoznali kraje, ki so zibelka predgrške civilizacije in kjer je krščanstvo pognalo že takoj v apostolskih časih in se kjub preizkušnjam ohranjalo vse do današnjih dni. Čas bo tudi za počitek, rekreacijo, nakupe in lepa doživetja.

DAROVİ

Za cerkev v Gabriah: K.K. namesto cvetja na grob strica Ivana 50.000; N.N. 100.000 lir.

Za cerkev na Vrhu: Virgil Černic v spomin na brata Romana 30.000; botri pri krstu Mihaele 100.000; oče Avgustin in mama Gabriella ob krstu Mihaele 300.000 lir.

Za cerkev v Rupci: Ivo Kovč 50.000; N.N. 5.000; N.N. 50.000; Černic Julka v spomin na Pepco Pavletič 50.000; N.N. 45.000; N.N. 50.000; Cvetko Pavletič 40.000 lir.

Za cerkev na Peči: N.N. 5.000; N.N. 20.000; druž. Perkon 35.000 lir.

Za sovođenjsko cerkev: N.N. 100.000; G.T. 50.000; N.N. za rože 40.000; svakinja namesto cvetja na grob Tine Valas za župnišče 100.000; družina Pelicon 150.000 lir.

Namesto cvetja na grob Ivana Vižintina za duše v vicah, nečaki 50.000; za sovođenjsko cerkev brata in sestre Komjanc 200.000; Majda Komjanc z otroki 300.000 lir.

Za katoliški tisk: Helka in Renato, Vrh 75.000; Alenka Rakušček 50.000 lir.

Za Zavod sv. Družine: Alenka Rakušček 50.000 lir.

Za Novi glas: dr. Egon Floridan 40.000; Valantič Otilija 40.000; N.N. 30.000 lir, Fonžari Neva 50.000 lir.

Za Katoliški dom: Valantič Otilija 200.000 lir.

Ob 70-letnici bratranca Aleksandra darujejo Pavla, Marija in Cilka 40.000 lir za Sklad Mitja Čuk, 30.000 lir za Karitas in 30.000 lir za uboge.

K.K. za lačne otroke v misijonih 100.000 lir.

Ob 17. obletnici smrti moža Jožefa daruje žena Rosalia po 50.000 lir za sovođenjsko cerkev in za Novi glas.

Za SSK: druž. Gorkič Jože 100.000 lir.

OBVESTILA

GORICA. V galeriji Katoliške knjigarne razstavlja **Mira Ličen-Krmpotič**. Razstavo si lahko ogledate po urniku knjigarne do 24. t.m.

GORICA. V nedeljo, 11. februarja, bo ob dnevu bolnikov v cerkvi Srca Jezusovega ob 14.30 posebno srečanje bolnikov, ki se bo zaključilo s sv. mašo. Somaševanje bo vodil nadškof A.V. Bommarco.

ŠTMAVER. Čarnik - Ribiško društvo slovenskih muharjev v Italiji vabi na **1. redni občni zbor** v nedeljo, 11.2., ob 11. uri na sedežu v Štma-vru, Case Noris št. 4. Obenem želimo tudi proslaviti uradno ustanovitev našega društva, ki smo jo izpeljali lansko jesen.

SSG. Kulturni dom.V ponedeljek, 12.2., red A in v torek, 13.2., red B ob 20.30, gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega z delom Evalda Flisarja **Iztrahnjeno srce**, režija Zvone Sedlbauer.

GORICA. V soboto, 10.2., bo ob 20.45 v Stelli Matutini **Marina Štrempfelj** iz rimskega centra Aletti predavala na temo: Drevo mojega življenja.

KMEČKA BANKA poziva člane banke, naj se udeležijo **izrednega občnega zbora** v nedeljo, 11. februarja.



Duo Slama Pahor

Priznana tržaška glasbenika Dina Slama in Miloš Pahor, oba profesorja na tržaškem konservatoriju, sta tudi vodji skupine Gallus Consort, ki bo oblikovala tretji koncert letošnje sezone Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Gallus Consort deluje že več let in je poznan predvsem po odmevnih jesenskih kon-

OD TRUBARJA DO RAMOVŠA

Tretji koncert letošnje sezone SCGV Komel bo v petek, 16. februarja

certih v repentabski cerkvi, kjer večkrat predstavlja zanimive partiture stare in tudi sodobne glasbe. Tako se predstavi tudi program koncerta, ki bo v cerkvi sv. Ivana v petek, 16. februarja, "Od Trubarja do Ramovša", izsek duhovne glasbe od prvih začetkov do sodobnih skladateljev (Primož

Trubar, Jurij Dalmatin, Sebastijan Krelj, Gregorius Prenner Carniolus, Gabriel Plautzius, Janez Krstnih Dolar, Amandus Ivančič, Ivan Trinko, Slavko Osterc, Dina Slama, Pavle Merku, Primož Ramovš.

V skupini Gallus Consort sodelujejo na

AGENCIJA ZA OBLIKOVANJE KREA IŠČE SODELAVCA

OBVEZNO ZNANJE SLOVENSKEGA, ITALIJANSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA TER IZOBRAZBA ADMINISTRATIVNE SMERI.

Krea

ZAŽELEN JE SAMOSTOJEN IN KOMUNIKATIVEN ZNAČAJ, PRIMEREN ZA DELO V SKUPINI.

PISNE PRIJAVE NA: FAX 0481 / 5358 45
ALI UL. ASCOLI 16/A, 34170 GORICA



TISKARNA
BUDIN
GRAFIČNO OBLIKOVANJE IN TISK

34170 GORICA
RIVA PIAZZUITA 18
TEL./FAX(0481)531676

KD SABOTIN - ŠTMAVER

vabi ob praznovanju sv. Valentina na otvoritev razstave Mirka Maraža

UMETNIK ŽIVIH KORENIN

ki bo na sedežu društva (v prostorih bivše osnovne šole) **10. februarja ob 20. uri**. Ob priložnosti bosta zapela MoPZ Štmaver in MePZ Podgora. Razstava bo odprta v dneh 10., 11., 17. in 18. februarja od 9. do 19. ure.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

Koncertna sezona 1995/96



OD TRUBARJA DO RAMOVŠA

Gallus Consort

Cerkev sv. Ivana v Gorici, petek, 16. februarja 1996, ob 20.30.

V ŠPETRU SLOVENOV

PRAZNIK SLOVENSKE KULTURE

ERIKA JAZBAR

Praznik slovenske kulture se bliža tudi za Slovence v videmski pokrajini. Če tudi letos ne bomo še doživeli skupne organizacije najpomembnejšega slovenskega praznika z Benečani in Slovenci iz Kanalske doline, je treba posvetiti še posebno pozornost srečanjem, ki bodo v Prešernovem imenu v tem delu zamejstva. V Špetru nas čakajo nekatere

novosti: v soboto, 10. februarja, se bo praznovanje začelo v Beneški galeriji z otvoritvijo razstave, kakor že lani; letos je ob 19. uri na programu umetnica L. Tomasetig, doma iz Dreke, ob 20. uri pa bo "glavni gost" v špetrski občinski dvorani slovenski dialekt iz teh dolin. V zadnjih mesecih so namreč organizatorji zbirali gradivo za drugo izvedbo natečaja Naš domači jezik; tudi letos je bila pobuda deležna velike

pozornosti, saj je udeležencev, ki bodo morali v petih minutah pokazati svoje znanje domačega narečja s petjem, recitiranjem ali pripovedovanjem, letos kar 20. Velja poudariti predvsem dve točki, in sicer, da letosno proslavo prireja skupno študijski center Nediža ter špetrska občinska uprava, torej res lep dokaz prihoda druge republike (čeprav so tega v Špetru že "navajeni"). Obenem predstavlja pomembno novost dejstvo, da bo letos v ospredju prirediteljev domača slovenska beseda, zaradi česar bo uspeh proslave neizbežen.

Minili so skoraj trije meseci in tisti, ki še niso pozabili na vdor italijanskih oblasti, čakajo na odgovor in potrebna pojasnila. Pristojni pa molčijo. Obenem se v krajevnem časopisju pojavljajo svojevrstne interpretacije, ki nam sicer poklanjajo veliko strateško zmogljivost, vendar ne slonijo na resnici. V ta namen sta prizadeta msgr. Pasquale Gujon in g. Natalino Zuanella formalno naslovila na državno pravdnštvo (*Procura della Repubblica*) iz Vidma zahtevo po razjasnitvi dvomljivih okoliščin, v katerih je potekala preiskava, ob nesplošovanju pravnega postopka ter ne nazadnje poravnava materialne škode, ki je bila cerkva deležna. Edini odgovor je doslej bil ta, da so pristojni izjavili svojo nepristojnost in poslali zahteve na

ŠE GUJON

Vas Matajur,
13. novembra 1995.

pravdnštvo v Benetke.

Medtem pa je v nekoliko drugačnem duhu Gorska skupnost za Nadiške doline odobrila pomembnen dokument, v katerem izraža svojo solidarnost prizadetemu župniku, zgraženost nad novembrskim dogodkom ter zahvalo temu velikemu duhovniku, na delo katerega pogosto

pozabljamo. Obenem si večina svetnikov Gorske skupnosti prizadeva, da bi tako težko atmosfero, ki traja v Benečiji že 50 let in je tudi gospodarsko opeharila te kraje, lahko že enkrat zapisali zgodovini in normalno zaživel v tem predelu italijanske države. EJ

VABILO NA KOSILO

Lani novembra smo že poročali o zelo uspešnem odzivu, ki ga je prejšnja jesen imela ponovno izpeljana pobuda "Vabilo na kosilo". Štirinajst gostincev iz 6 občin v Nadiških dolinah je s podporo trgovinske zbornice, gorske skupnosti in SDGZ-ja nudilo od polovice oktobra do konca novembra tipične jedi iz beneške kulinarične tradicije. Po pozitivnem obračunu so pred kratkim podpisali ustanovni dokument združenja gostincev, za predsednico pa so izbrali mlado univerzitetno študentko M. Domenis. Nova oblika sodelovanja (prva te vrste

v Nadiških dolinah) je vezana predvsem na lažje zbiranje finančne podpore, obenem pa si omenjeni organ prizadeva, da bi v prihodnji sezoni nudil obiskovalcem nekatere novosti; med pomembnejšimi omenimo varianto dvodnevne izlete s prenočiščem v nadiških vaseh ter vodenimi izleti, kar bi nedvomno pripomoglo k turističnemu preporodu teh krajev. V ta



namen bo odslej promocija potekala trijezično (ob slovenščini in italijanščini še nemščina). Pobudo bodo predstavili v naši deželi in tudi v Avstriji.

PUST V ČEDADU

S hitrimi koraki se tudi letos bližamo pustu in njegovim zabavam; po velikem zanimanju, ki ga je želo lansko srečanje, je tudi letos čedajska Pro-loco priredila drugo izvedbo posebne pustne manifestacije Scaramatte (po imenu maske iz 15. stoletja).

Povezuje se namreč z Mittelfestom in poudarja ljudski značaj te srednjeevropske realnosti. Od 10. februarja dalje so na programu okroglice mize, videokonference po šolah, razstave, lutkovne predstave za spoznanje, ožvitev in ohranitev bogate pustne tradicije. Večina predvsem

mlajših pa nestrno pričakuje nedeljo, ko bodo od 11. ure dalje predstavili zabavni moment ljudskega pusta po čedajskih ulicah. Na njem bodo sodelovali tudi beneški pustje in glasba ter ples iz rezijanske doline rož. Res lepa predstavitev naše bogate in posebne ljudske tradicije, ki ostaja prepogosto skrita ali zamolčana.

SEJA DEŽELNEGA SVETA SSO

V torek, 30. januarja, je bila v Devinu seja deželnega sveta Slovenskih organizacij. Predsedovala ji je Marija Ferletič. Prisotni so bili trije podpredsedniki (Marij Maver za Trst, Damjan Paulin za Gorico in Riccardo Ruttar za Videm), skoraj vsi člani deželnega izvršnega in nadzornega odbora ter predstavniki posameznih članic. Na začetku je imela daljše poročilo predsednica Ferletičeva. Dotaknila se je številnih aktualnih vprašanj, ki zadevajo slovensko stvarnost v zamejstvu in matični domovini. Obravnavala je vlogo Republike Slovenije in njeno približevanje Evropi. V svojem poročilu je zaobjela glavne teme, ki danes zanimajo slovensko narodno skupnost v Italiji. Zaustavila se je tudi ob našem tisku, tako dnevnem (Primorski dnevnik) kot periodičnem, s posebnim ozirom na Novi glas. Nato je podčrtala posebno vlogo

uradnih stikov SSO, posebej ali v skupni slovenski delegaciji bodisi pri krajevnih kakor tudi pri državnih ustanovah. Podčrtala je srečanja pri italijanskem predsedniku Scalfaru in slovenskem predsedniku Kučanu.

Predsednica SSO je nato obravnavala sedanjo vlogo krovne organizacije, ki krepko povezuje svoje članice na celotnem ozemlju dežele F-JK, pa tudi njeno samostojno dejavnost. Poudarila je potrebo po reorganizaciji združenja tudi z ozirom na nove članice in čase. V samem odboru so pogledi na reorganizacijo različni. Vse to sicer sodi v širši dialektični okvir naše krovne organizacije.

Svoje misli je navezala tudi na problem enotnega manjšinskega zastopstva, do katerega bi moralo priti. Treba bo tudi primerno obeležiti 20-letnico SSO, ki poteka

prav letos. Ferletičeva je nato naštel nekatere pomembnejše pobude, ki so že bile ali pa nanje še čakamo. Navedla je več pomembnih predlogov za leto 96, med temi obeležje tisočletnice Gorice in predloge glede obiska sv. očeta v Sloveniji.

Beseda je tekla tudi o vlogi župnijskih dvoran, glasbenih šol in posameznih ustanov. Sledila je živahna in plodna razprava, v katero so posegli predstavniki posameznih članic. Podani so bili orisi opravljenega dela in iznešena vrsta predlogov za nadaljnje delovanje. Svoje pozdrave so prinesle članice, ki so se prvič udeležile seje Sveta.

Ob koncu je bilo glasovanje o dveh resolucijah o vprašanju slovenske zamejske televizije in dodeljevanju deželnih podpor. Resoluciji, ki sta bili soglasno sprejeti, objavljamo v celoti.

DEŽELNI VLADI FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE

Svet SSO je na svojem rednem letnem zasedanju 30. januarja sprejel resolucijo, s katero se obrača na Vaš cenjeni naslov. Gre za zamude pri izplačevanju prispevkov za nemoteno delovanje kulturnih institucij, ustanov in ostalih pomembnih dejavnosti slovenske manjšine v Italiji. Odveč je ob tem pojasnjevati, v kakšnih težavah so se zaradi tega znašle številne pobude, s katerimi je nameravala slovenska manjšina zadostiti temeljnim potrebam, ki mnogokrat prispevajo tudi k vsesplošnemu ustvarjalnemu ozračju pretokov med manjšino in večinskim narodom. Zaradi tega upravičeno pričakujemo, da bo dežela Furlanija-Juljska krajina s svojo pristojnostjo poskrbela za čimprejšnja izplačila, ki bodo omogočila nemoteno delovanje kulturnih institucij, ustanov ter vseh drugih dejavnosti slovenske manjšine v Italiji v letošnjem letu.

Prav tako bi bilo nujno čimprej uresničiti izplačilo odobrenih in še vedno neizplačanih prispevkov za leto 1994 in 1995, kakor tudi poskrbeti za okrepitev uradov z osebami z znanjem slovenskega jezika ter za usposoditev računalnikov v smislu neokrnjenega slovenskega črkoslovja.

SSO

GENERALNEMU DIREKTORJU IN SVETU RTV SLOVENIJA

Svet SSO je na svojem rednem letnem zasedanju dne 30. januarja 1996 sprejel resolucijo, s katero se obrača na Vaš cenjeni naslov. Prepričani smo, da je nemožnost sprejemanja televizijskih programov osrednje televizijske hiše Republike Slovenije na območju Benečije, Kanalske doline, nekaterih predelov Trsta, dejstvo, ki ga ni mogoče podaljševati v nedogled. Ni težko ugotoviti, kako je zaradi tega prikrajšana slovenska manjšina in kako je zaradi tega prizadeta ob podatku, da tudi sicer uživa razmeroma malo ugodnosti s strani večinskega naroda.

Res je, da sodi tudi vprašanje medijskega pokrivanja zamejstva v okvir meddržavnih pogovorov med Slovenijo in Italijo, toda v pričakovanju njihovega ugodnega razpleta ni mogoče mimo sedanjega položaja slovenske manjšine. V tem smislu smo prepričani, da bi morali ukreniti nekaj konkretnega že sedaj in da je možnost usposobitve primernih televizijskih pretvornikov izključno v pristojnosti Republike Slovenije oz. RTV Slovenije.

Pričakujemo, da boste naš poziv sprejeli z vsem potrebnim razumevanjem in zagotovili vsemu zamejstvu sprejem osrednje slovenske televizije

SSO

ČAS PRED VOLITVAMI

ZAPLETI, NAPETOSTI IN TRENJA V SLOVENSKI POLITIKI

MARJAN DROBEŽ

**Obisk papeža Janeza Pavla II. priložnost za
enotnost in strnjnost Slovencev**

Predvolilno obdobje v Sloveniji slabša politično in splošno ozračje, zaradi česar se zdi, da se stranke ukvarjajo pretežno same s seboj oziroma z lastnimi interesi, država pa tone v čedalje večje težave. V tujini tako stanje seveda pazljivo spremljajo in preučujejo, pri čemer v posameznih državah (med njimi je tudi Italija) oz. političnih okoljih ugotavljajo in opozarjajo, da nebrzdan boj za oblast slabi mednarodni položaj in škoduje prizadevanjem Slovenije za sprejem v razne integracije, zlasti v Evropsko unijo.

Napetosti so se hitro povečale, potem ko je Združena lista socialnih demokratov izstopila oz. bila izgnana iz vladne koalicije. To politično stranko dolže, da je vzpodbudila stavke v gospodarstvu (v Sloveniji je najbolj odmevna stavka oz. afera v mariborski industriji avtomobilov, v t.i. poslovnem sistemu TAM) mobilizirala upokojence, ki jih prepričujejo, da je vlada

znižala njihove pokojnine, zaradi česar naj bi demonstrirali pred zgradbo državnega zbora, in se lotila še drugih pobud, ki naj bi v bistvu oslabilе demokratični politični sistem v naši državi. Ob tem poudarjamo, da premier Drnovšek meni, da se takšna destabilizacija ne bo zgodila v opoziciji; zlasti v Združeni listi socialnih demokratov in v Socialdemokratski stranki Janeza Janše pa zatrjujejo, da so se zaradi novih zapletov, napetosti in trenj med političnimi strankami, razmere v Sloveniji dejansko že poslabšale.

Najbrž je težko napovedati, kakšen bo politični razvoj do volitev v državni zbor. Poslancev se loteva nervoza, ker se zavedajo, da večina med njimi ne bo več kandidirala oz. nima možnosti za izvolitev. Neuradno se slišati, da je vlada nekaterim opozicijskim poslancem predlagala, naj volijo zanjo, v zameno pa bi omogočila sprejem zakona o poslancih, ki bi slednjim priznal in omogočil

razne privilegije, med njimi zlasti pravico do predčasne upokojitve in zelo visokih pokojnin.

Morda je torej mogoče, da se bo vlada kljub močnemu in organiziranemu pritisku opozicije ohranila do volitev v novembru ali decembru ali pa bodo zaradi krize morali razpisati predčasne državnozborske volitve. V polemikah, igrah in spletkah med političnimi strankami so se pojavile tudi razne ocene o bližnjem obisku papeža Janeza Pavla II. in očitna pričakovanja posameznih okolij, da bi ta obisk izkoristila za svoje politične načrte in koristi. V Sloveniji so sicer priprave na pastoralni in državniški obisk sv. očeta obsežne in temeljite, v njih pa so zelo dejavni pripravljalniki odbori, komisije in drugi organi Cerkve in države. Papežev obisk bo lahko simboliziral in utrdil marsikaj, kar je oz. bo v veliko korist Slovenije. Potrdil bo, denimo, katoliška izročila in temeljno vlogo Cerkve v zgodovini Slovencev, pa opozoril na nujnost sprave med udeleženci dogodkov med drugo svetovno vojno in po njej. Predvsem pa bo papež, menimo, vsaj za nekaj časa

lahko vzpodbudil oz. omogočil novo enotnost in strnjnost naših državljanov.

Dobremu vzdušju v pripravi na obisk sv. očeta pa nasprotujejo in škodujejo tudi nekateri dogodki, kot je npr. pismo, ki so ga nekdanji partizani izročili apostolskemu nunciju v Ljubljani msgr. Edmondu Farhatu ter je namenjeno papežu. V dokumentu borci trdijo, "da del cerkvenih predstavnikov in z njimi povezane politične sile pojmujejo spravo med Slovenci kot izhodišče za blatenje upora proti okupatorjem in narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda, hkrati pa brez zadržkov častijo sodelovanje z okupatorjem". Ko je predstavnik Svetega sedeža v Sloveniji pismo preučil, je bil vznemirljiv, ker, kot je dejal, "njegova vsebina ne ustreza ozračju prisrčnosti in pripravljenosti za dialog, ki ju je bilo čutiti med pogovorom".

K odpravi ovir v odnosih med Cerkvijo in državo pa bi še pred papeževim obiskom zagotovo lahko največ prispevala vlada. To je mogoče zato, ker se je vloga Slovenskih krščanskih demokratov v vladi utrdila in povečala, s čimer nastajajo nove možnosti za dialog med državo in Cerkvijo, zlasti pa za rešitev vprašanj, ki zdaj ovirajo poslanstvo katoliške Cerkve kot pomembnega dela civilne družbe v Sloveniji.

IZ ŽIVLJENJA ŽUPNIJE MIREN

DOM IN ROD

ŽUPNIJSKI LIST

Miren je sorazmerno velika župnija, ki leži ob spodnjem toku reke Vipave tik ob državni meji, obsega pa tri naselja: Miren, Orehovlje in Vrtoče. Župnija šteje približno 2000 prebivalcev, upravno sodi pod novoustanovljeno občino Miren-Kostanjevica, cerkveno pa pod dekanijo Šempeter. Poseben pečat ji dajejo kar tri lepe cerkve, župnijska sv. Jurija, božjepotna cerkev Žalostne Matere božje na Gradu in podružnica sv. Avgušтина v Orehovljah. To so tisti vidni simboli, ki razodevajo živo versko življenje; za to župnijo pa so značilne tudi nekatere posebnosti. Predvsem je to prisotnost kar dveh samostanov na Mirenskem Gradu, tj. usmiljenk, ki imajo ob cerkvi urejen dom upokojenih sester, in lazaristov v neposredni bližini. V okviru samostana lazaristov deluje tudi funkcionalno urejen Gnidovčev dom duhovnih vaj s prostorno dvorano in sodobnimi sobami za udeležence.

Župnija tudi sicer izkazuje živahen utrip, saj so v njej poleg bogoslužja in kateheze opazne tudi druge aktivnosti: ima številni odrasel mešani pevski zbor, z delom je dobro zastavljen otroško-mladinski pevski zbor, delavni so tudi strežniki, skavti, bralci beril, člani Karitas in Vincencijeve družine, krasilke oltarjev. Vsa ta dejavnost je dobro razvidna tudi v župnijskem glasilu *Dom in rod*, ki v obliki pravega tiskanega časnika izhaja že sedmo leto, v glavnem enkrat letno, včasih pa tudi dvakrat. Prva številka je v skromnejšem obsegu izšla junija 1989 ob biserni maši mirenskega rojaka pok. Ivana Budina, bila pa je v glavnem zgodovinsko uglasena, čeprav najdemo v njej tudi nekaj sestavkov z aktualno vsebino. Pri nadaljnjih številkah opazimo povečanje števila sodelavcev in širjenje vsebinske koncepcije. Članki iz

sedanjega življenja župnije so postali prevladujoči, še posebej zanimiva pa je kronika dogodkov v župniji s podatki o rojstvih oz. krstih, prvih obhajilih, birmah, porokah, pogrebih ipd.

Lanska decembrska številka Doma in roda, ki je bila edina v letu 1995 in deveta zapovrstjo, je tako kot prejšnje bogata po vsebini. Poseben pečat ji dajejo dva članka na prvi strani, župnikov uvodnik z naslovom "Papež prihaja" in zapis ob izrednem jubileju župnije v prihodnjem letu, ko bo obhajala 750-letnico omembe v zelo starem srednjeveškem viru. Sledi vsebinski blok "Iz življenja župnije", ki je tudi bogato ilustriran s fotografijami, v osrednjem delu časnika pa je objavljeno priložnostno branje pod naslovom "Naša srečanja z zlato-mašnikom Lojzetom Griljem". Objavljeni sta tudi poročili o dveh božičnicah v letu 1995, na Gradu in na Vrhu, poseben sklop člankov v rubriki "Gremo na Grad" pa je posvečen pestremu dogajanju na tem pomenljivem griču. Za širšo javnost je zanimiva skupina člankov v rubriki "Živimo v novi občini", prav tako v vsebinskem sklopu "Iz krajevne skupnosti". Zaključni del župnijskega glasila Dom in rod je posvečen jubilejom in nekaterim umrlim mirenskim vaščanom, na zadnji strani pa je natisnjena rubrika "Miren na starih razglednicah", ki se bo v naslednjih številkah nadaljevala.

Glasilu Dom in rod že nekaj let na kvalitetnem papirju tiska tiskarna Grafika Soča v Novi Gorici, izhaja pa v nakladi 600-700 izvodov. S časom je postalo del krajevne in župnijske stvarnosti, kar dokazuje dejstvo, da predvsem starejši bralci, pa tudi drugi, ob koncu leta že nestrpno pričakujejo, kdaj bo zagledalo luč sveta.

M.V.

AJDOVŠČINA

ODMEVNA RAZSTAVA EVGENA BAVČARJA

Pilonova galerija v Ajdovščini je pripravila razstavo fotografij, ki jih je posnel umetnik in mednarodno uveljavljeni izobraženec Evgen Bavčar. Bavčar predstavlja 68 slik, ki so po notranji zgradbi in strokovno-umetniških merilih izvirne in zanimive zato, ker je umetnik slep. Vid je izgubil v dveh nesrečah leta 1957 v rojstni vasi Lokavec pri Ajdovščini.

Odprtja razstave se je udeležilo nad 100 ljubiteljev njegovega poslanstva. Umetnik iz Gornje Vipavske doline je vsestransko dejaven in uspešen, zlasti v Parizu, kjer živi in kjer je diplomiral na svetovno znani Sorboni. Doktoriral je iz estetike, že prej pa je na ljubljanski univerzi diplomiral iz zgodovine in filozofije. Evgen Bavčar je ob osamosvajanju Slovenije z velikim žarom in

požrtvovalnostjo seznanjal francosko javnost z vsem, kar je utemeljevalo neodvisnost naše države. Takšno vlogo v korist domovine še zmerom opravlja, čeprav je od leta 1982 francoski državljan. V vlogi profesorja estetike, filozofa in široko razgledanega intelektualca redno predava na različnih univerzah in v drugih kulturnih oz. znanstvenih ustanovah po vsej Evropi ter prireja razstave svojih fotografij. O zaslugah in drugih razsežnostih umetnika in izobraženca sta govorila slovenski minister za kulturo Sergij Pelhan (to je bilo eno izmed njegovih zadnjih uradnih dejanj v vlogi ministra za kulturo, saj je moral odstopiti, potem ko je njegova stranka, namreč Združena lista socialnih demokratov, zapustila vladno koalicijo) in prof. Ivana Slamič, ravnateljica osnovne šole v Ajdovščini.

V katalogu, ki ga je ob razstavi izdala Pilonova galerija, je objavljen tudi zapis Bavčarjeve sestre in nečakinje Marije oz. Veronike Bellot o slikarju, ki kljub slepoti ustvarja fotografije z veliko umetniško

močjo in prepričljivostjo. Razstava fotografij v ajdovski galeriji bo odprta do 18. februarja, od 1. do 20. marca pa bo na ogled tudi v Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči.

M.



V počastitev današnjega slovenskega kulturnega praznika, 8. februarja, je Kapelski zvon, glasilu župnijskega urada na Kapeli (na Kostanjevici v Novi Gorici) prvo stran namenilo p. Stanislavu Škrabcu, velikemu slovenskemu jezikoslovcu, ki je živel in deloval v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici nad 42 let. Uvrščajo ga med najbolj zaslužne predstavnike naše kulture in jezika. O delu p. Stanislava Škrabca bo drugi mednarodni simpozij 9. in 10. maja v Novi Gorici.

VPIS V SEZNAME KMETIJSKIH DELAVCEV

V uradnem listu Dežele Furlanije Julijske krajine je bil 17. 1. 1996 objavljen dež. zakon št. 6 z dne 10.1.1996, ki ureja področje statusa kmetijskega podjetnika. Za naše razmere je še zlasti pomembna novost, ki jo ta zakon uvaža na področju definicije kmetijskega podjetnika. To vsaj na Tržaškem ni več le tisti kmet, ki mu kmetijska dejavnost prinaša več kot 50% bruto dohodka, ampak je po novem lahko

vpisan v posebne sezname polnopravnih kmetovalcev, tudi kdor se s kmetijstvom ukvarja ob prostem času in mu drugi dohodki ne prinašajo bruto zaslužka, ki bi presegal 25% poslovnega prometa kmetijske dejavnosti. Prošnik mora dokazati usposobljenost s priporočili, (ustrezne diplome ali vsaj potrdilo o obiskovanju enega strokovnega tečaja v organizaciji pristojnih deželni služb) oz. izpričati, da je vsaj tri leta neprekinjeno in

neposredno delal v kmetijskem sektorju. Pokrajinski sedeži trgovinskih zbornic bodo zadolženi, da bodo vodili registre kmetijskih podjetij, kot predvideva državni zakon 580/93. Registri bodo obsegali različne oddelke, glede na poslovni promet in na to, če so neposredni obdelovalci, družbe ali zadrage oz. ljudje, ki se s kmetijstvom ukvarjajo ob drugi zaposlitvi. Le kdor bo vpisan v te sezname, bo lahko črpal prispevke iz javnih sredstev.

MOČ ZDRAVILNIH RASTLIN

JELENA STEFANČIČ

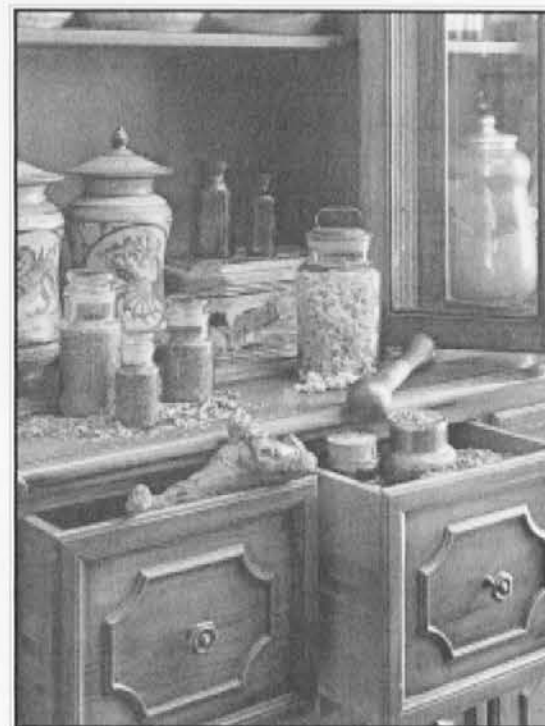
Zanimanje za zdravilne rastline nenehno narašča, saj so še vedno najcenejša sintetična tovarna. Če pogledamo seznam zdravil farmacevtske industrije, opazimo, da je skoraj petdeset odstotkov zdravil rastlinskega izvora.

Zdravilne snovi so v vseh delih rastline, v listih, koreninah, cvetju, plodovih itd. Ko torej nabiramo zdravilna zelišča, moramo ne samo vedeti, kdaj in kako jih je treba nabirati, ampak tudi, v katerih delih je največ zdravilnih snovi. Na splošno velja pravilo, da nabiramo korenine le jeseni in spomladi. Celo rastlino nabiramo tedaj, ko začne cveteti; cvetove, ko se začno odpirati; liste, ko so najlepše razviti, lubje pa spomladi. Rastlin ne nabiramo ob sončni pripeki ali takrat, ko so mokre od dežja ali rose. Najbolj primerne so dopoldanske ure in popoldne, ko sonce že izgublja moč. Vedno nabirajmo le tiste rastline, ki jih dobro poznamo, in to vsako vrsto posebej, da jih ne mešamo med seboj. Nabranih zelišč ne smemo tlačiti, posebno ne listov in cvetja, ker se radi segrejejo in pokvarijo. Ko rastlino utrgamo, preneha v njej življenje, zato moramo ohraniti njene zdravilne vrednosti.

Za domače potrebe sušimo zelišča na soncu, v senci ali na peči. Na soncu lahko sušimo le lubje, korenine, nekatere plodove in semena. Za sušenje računamo: poleti - za cvetje 3 do 8 dni, - za liste in celo rastlino 3 do 6 dni, - za korenine 14 dni. Jeseni in spomladi je sušenje bolj počasno in takrat računamo: - za cvetje 8 do 14 dni, - za liste in celo rastlino 10 do 14 dni, - za korenine 21 dni.

Posušene zdravilne rastline moramo hraniti na suhem prostoru. Ko shranjujemo čaje, napišemo na vrečko tudi, kakšen čaj vsebuje in za kaj ga rabimo. Ne pozabimo napisati na vrečko tudi datuma!

ZDRAVILNE SNOVI V RASTLINAH
Že ime pove, da imajo zdravilne rastline v svojih delih razne zdravilne snovi, zaradi katerih jih



uporabljamo v zdravilstvu. Poleg vode, ki je v rastlinah 60 do 90 odstotkov, imajo rastline največ ogljikovih hidratov in beljakovin.

Naše telo beljakovin ne more sestavljati, zato mu jih moramo dovajati s hrano. Te dobivamo tako v živalski kot v rastlinski hrani. Najbolj znani viri beljakovin so jajca, pusto meso, ribe, mleko, gobe, razna zrna, plodovi (lešniki, orehi, stročnice) itd.

Osnovne snovi v gradnji rastline so ogljikovi hidrati, ki so skoraj v vseh rastlinskih celicah v obliki lahko topljivih sladkorjev. Med temi je zelo pomembna glukoza, ki v človeškem organizmu ustvarja energijo.

Za trdnost okostja in zob, za pravilno kroženje vode med telesnimi celicami in za uravnoteženje vseh življenjskih dogajanj potrebuje telo tudi celo vrsto rudninskih snovi, ki jih moramo dobiti z vsakdanjo hrano. Največ teh snovi dobimo v zelenjavi. Najvažnejše rudninske snovi so železo, kalcij, natrij, baker, fosfor, fluor, magnezij, jod, klor, kalij in žveplo.

Kalcij telo nujno potrebuje za tvorbo kosti in zob, za pravilno strjevanje krvi; ugodno vpliva na delovanje živcev in mišic. Najbolj bogati s kalcijem so mleko, mlečni izdelki in ribe.

Baker je v prehrani nujno potreben, saj pomanjkanje bakra pripisujejo povišanju količine holesterola in visoki krvni

pritisk. Živila z večjo količino bakra so: telečja jetra, razne vrste žitaric, orehi in kakav.

Železo je sestavni del hemoglobina rdečih krvnih teles. Če manjka železa, je bolnik utrujen že pri najmanjšem naporu, je bled ali anemičen, kot pravimo. Železo je v jetrih, jajcih, ribah, regratu, marelicah, orehih, v svežem sadju.

Jod je nepogrešljiv za pravilno delovanje ščitne žleze. Pomanjkanje joda v organizmu povzroča hude duševne in telesne okvare. Dosti joda imajo ribe.

Kalij pomaga izločati vodo iz telesa, medtem ko jo natrij veže. Kalij je zelo pomemben pri delovanju mišic, živcev in srca. Najdemo ga v jabolkih, svežem sadju in zelenjavi, krompirju, slivah; bogat s kalijem je jabolčni kis.

Fluor je v kosteh in celicah.

Magnezij je nepogrešljiv sestavni del človeškega organizma. Največ magnezija je v kosteh, mišicah, mehkih tkivih. Pomanjkanje magnezija povzroča splošno utrujenost, slabost, krče, srčne motnje. Dobimo ga s hrano: orehi, žitaricami, stročnicami, zelenjavo, mlečnimi izdelki, mesom, pitno vodo.

Rudninske snovi, čeprav jih telo potrebuje tudi v zelo majhnih količinah, so nepogrešljive; če jih telo ne dobi, kolikor jih potrebuje, zbolijo.

DALJE PRIHODNIČ

14

ČETRTEK
8. FEBRUARJA
1996

NOVA CENA MLEKA

Kmečke stanovske organizacije in Združenje rejcev ter predstavniki mlekarske industrije so dosegli sporazum o ceni mleka pri kmetu. S 1. aprilom bo cena narasla za 52,38 lire. V deželi Furlaniji Julijski krajini bodo torej živinorejci za liter mleka dobili 843 lir. V to ceno je všteti tudi 68,70 lire davka na dodano vrednost IVA in 10,01 lire za hlajenje mleka.

SREČANJE OLJKARJEV

Kmetijska zadruga iz Trsta je konec januarja priredila srečanje s slovenskimi oz. italijanskimi govorječimi oljkarji. Pri Domju je uvodoma spregovoril predsednik zadrage Boris Mihelič, ki je podal obračun o delovanju in napovedal, da se zavzemajo za gradnjo nove in večje oljarne. Na večer so sodelovali tudi znana izvedenka inž. Viljemka Vesel, ki deluje v okviru kmetijsko-svetovalne službe v Kopru, zdravnik dr. Ludvik Čepar in inž. Darko Sedmak. Veselova je prikazala način, kako se okuša in ocenjuje olje, dr. Čepar je govoril o zdravilnih učinkih oljčnega olja, inž. Sedmak pa je predstavil razne načine pridobivanja oljčnega olja.

Med srečanjem v Čamporah so degustacijo oljčnega olja vodili člani Tržaškega enogastronomskega združenja, o zdravstvenih učinkih in dietetični vrednosti oljčnega olja pa sta govorila dr. Aldo Raimondi in dr. Ludvik Čepar.

SEJEM AGRIEST

Na videmskem sejmišču se bo v četrtek, 8. t.m., začel 31. sejem kmetijske mehanizacije in opreme AGRIEST. Odprt bo vsak dan od 9.30 do 18.30 do ponedeljka, 12. februarja. Tudi letos so organizatorji poskrbeli za vrsto strokovnih posvetov.

RIBIŠKO DRUŠTVO "ČARNIK" - GORICA

Na Goriškem je nova organizirana skupina športnih ribičev, ki razvijajo svoje dejavnosti na področju muharjenja med pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji. Pred šestimi leti se je pri Prosvetno-sportnem društvu Naš prapor iz Pevme, Oslavja in Štavra rodila sekcija, v katero so se vključili ljubitelji muharjenja. Gre za posebno tehniko ribolova, pri kateri lovimo ribe (predvsem salmonide) z umetnimi muhami, ki predstavljajo posnetke žuželk. Ta način ribolova spada med najzahtevnejše tovrstne dejavnosti in od ribiča zahteva, da naravi tudi daje, jo spozna, vzljubi in spoštuje. Lansko jesen so ustanovili lastno muharsko društvo. Ime društva Čarnik je ime slovenske muhe, stare že več kot 60 let. Redni člani društva Čarnik lahko postanejo športni ribiči, ki jih zanima muharjenje, tudi mladinci, ki za to zaprosijo. Morajo pa obvladati slovenski jezik ali vsaj biti sposobni se sporazumevati v slovenščini. Poleg športno-ribiškega društva Vipava predstavlja RD Čarnik drugo slovensko organizirano skupino na področju ribolova na Goriškem. RD Čarnik in njegovi člani so vključeni tudi v ribiško zvezo Slovenije kot zamejski ribiči skupaj s kolegi slovenskih ribiških klubov iz Avstrije.

OPRAVIČUJEMO SE!

Zaradi okvare na računalniku so bile skoraj vse slike, ki smo jih objavili v zadnji številki, slabo vidljive, za kar tiskarna, seveda, ni odgovorna. Bralcem se opravičujemo in jih prosimo za razumevanje.

Uredništvo

UČIMO SE V ŠTUDIJSKIH KROŽKIH

GABRIEL DEVETAK

V drugi polovici leta 1995 je Andragoški center Slovenije v Ljubljani izdal praktično knjigo z naslovom Učimo se v študijskih krožkih, ki jo je napisala prof. Sonja Klemenčič.

V knjigi, ki obsega 234 strani, imamo možnost spoznati projekt študijskih krožkov kakor tudi raziskovalno spremljanje študijskih krožkov. Predmet evalvacijske raziskave so bili študijski krožki, ki so potekali v Sloveniji od septembra 1993 do avgusta 1994. V strokovni analizi in interpretaciji izidov so v knjigi navedene razne podrobnosti o delovanju krožkov (na primer njihova številčnost, teritorialna porazdeljenost, vključevanje ljudi ipd.)

Izvajanja so praktično in pregledno podana v številnih tabelah in slikah. Avtorica je korektno citirala vire in uporabljeno literaturo ter v zaključku knjige priložila več prilog, ki se nanašajo na prijavo in evidenco študijskega krožka, zapis o srečanjih študijskega krožka, anketo za člane študijskih krožkov na opomnike ter raziskovalna vprašanja, hipoteze in načrt obdelave zbranih podatkov iz posameznih instrumentov.

Andragoški center Slovenije je v letu 1992 začel uresničevati projekt študijski krožki, da bi se ta neformalna oblika izobraževanja odraslih razvila v Sloveniji. Projekt temelji na izhodiščih sociokulturne animacije. Raziskava pa je imela parcialni cilj (s katerim so ocenjevali delovanje posameznega krožka itd.) in globalni cilj (s katerim so ugotavljali primernost te oblike izobraževanja odraslih za Slovenijo).

SMUČANJE

SVETOVNO PRVENSTVO NA SIERRI NEVADI

ERIK DOLHAR

V nedeljo, 11. t.m., bo v španskem zimskem središču na Sierra Nevada nad Granado v Andaluziji končno le potekalo svetovno prvenstvo, ki so se mu morali lani odpovedati zaradi pomanjkanja snega. Letošnja zima pa je tudi v južni Španiji prinesla obilico padavin, tudi snežnih, tako da so vse proge ob najvišji cesti v Evropi povsem narejene in optimalno pripravljene za tekmovalce.

Favoritov kot običajno na takih prvenstvih ni, saj se tu izkaže predvsem tisti, ki je na dan tekme bolj razpoložen in se mu

nasmehne trenutna sreča. Na papirju naj bi bil glavni favorit za osvojitev moškega slaloma Italijan Tomba, ki pa je v zadnjih slalomih povsem razočaral. Nekaj podobnega se zadnje čase dogaja tudi z našim asom Juretom Koširjem. Vse bolj spodbudni rezultati pa prihajajo iz tabora mladih, kot so Miklavc, Mlekuž, Vrhovnik in Jovan. V hitrejših disciplinah izrazitih kandidatov za zlato medaljo ni, če izvzamemo morda veleslalom. Tu je bil doslej najboljši Švicar Von Gruningen. Norvežan Kjuss se je sicer po poškodbi vrnil na bele poljane, a mu verjetno še

ne bo uspelo ujeti prave forme, čeprav bi si to zaslužil in tako kronal svoj izvrstni začetek sezone.

Kaj pa dekleta? Tudi tu je slika podobna kot pri njihovih sovrstnikih. Italijanka Compagnoni je spet v dobri formi, prav tako kot slovenska veteranka Bokalova. Slednja pa "ogrožajo" mlade slovenske smučarke, ki se vse bolj uveljavljajo na mednarodnem prizorišču. V hitrih disciplinah naj bi prednjačile nemškogovoreče tekmovalke (Avstrijke, Nemke, morda Švicarke in Novozelandske, rojena v Salzburgu).

Kot že rečeno, je vsaka napoved pred začetkom svetovnega prvenstva odveč, tako da nam ne preostane drugega, kot da spremljamo razvoj dogodkov med količki.

PROGRAM

- 11. 2. otvoritvena slovesnost;
- 12. 2. ženski superveleslalom;
- 13. 2. moški superveleslalom;
- 16. 2. ženski smuk za kombinacijo;
- 17. 2. moški smuk;
- 18. 2. ženski smuk;

- 19. 2. moški smuk za kombinacijo; ženski slalom za kombinacijo;
- 20. 2. moški slalom za kombinacijo;
- 22. 2. ženski veleslalom;
- 23. 2. moški veleslalom;
- 24. 2. ženski slalom;
- 25. 2. moški slalom; zaključna slovesnost.



Nataša Bokal

INTERVJU

ANDREJ MIKLAVC PO POŠKODBI POVSEM NARED

Objavljamo drugi del intervjuja z Andrejem Miklavcem pred njegovim odhodom v Španijo.

Mislite, da gre pri poškodbah tudi za preutrujenost?

"Gotovo je vzrok za kako poškodbo preutrujenost, vendar moramo vedeti, da vrhunski športnik ne more biti vse življenje. Zato si pač nekako vezan na določen čas."

Čemu se morate zabavati za sedanjio izvrstno formo, saj je od bude poškodbe poteklo le nekaj mesecev?

"Kakor hitro sem začel s treningom na snegu, sem ugotovil, da v času, ki sem ga prebil v bolnici in kasneje v toplicah in pri rehabilitaciji, nisem pozabil dejansko ničesar. Mogoče sem zaradi te poškodbe tudi spremenil svojo tehniko. To je zelo pozitivno vplivalo na moje smučanje in sem pač zelo hitro dohitel svoje sotekmovalec na treningih. Prepričan sem bil, da bom lahko že v tej sezoni nemoteno nadaljeval z delom in dosegel dobre rezultate."

Ste se omejili samo

na slalom ali trenirate tudi druge discipline?

"Enakovredno treniram obe disciplini, slalom in veleslalom, vendar se mi pri veleslalomu pozna, da sem že pred poškodbo bil v tej disciplini nekoliko slabši in da sem začel s treningom veleslaloma šele konec septembra. To se mi tudi pozna, vendar mislim, da je tudi veleslalom moja disciplina in da se lahko uvrstim v finale."

Zakaj imajo slovenske smučarke vedno boljše rezultate v

hitrih disciplinah kot moški?

"Zelo nerad bi primerjal žensko in moško smučanje, vendar kapo dol, dekleta so pogumna!"

Ali je to odvisno od razmer, v katerih trenirate. Kje pravzaprav vadite hitre discipline?

"V hitrih disciplinah je prav gotovo pomemben snežni trening v Čilu, to je meseca avgusta, kjer so tudi optimalni pogoji za treninge smuka in superveleslaloma. Mislim, da so fantje letos ogromno pridobili s treningom v Čilu, kar se tudi pozna na tekmah v superveleslalomu in smuku. Za dobre rezultate v teh disciplinah pa niso dovolj treningi, temveč tudi drugi dejavniki."

E.D.



Slovenska moška smučarska reprezentanca

NAŠA DRUŠTVA

"OPENCI NAJ SE ODLOČIJO ZA PRAVE IZBIRE"

Prejšnji teden je bil v Prosvetnem domu na Opčinah redni in izredni občni zbor športnega društva Polet. Ob tej priložnosti smo se pogovorili z dolgoletnim predsednikom arh. Marinom Kokorovcem.

Kateri so programi in smernice novega odbora?

Naše društvo bi si želelo, da bi se novi odbor in razne sekcije organizirali čim bolj samostojno ter da bi bila ta organiziranost na določeni ravni, predvsem kar zadeva finančno plat. Izredni občni zbor je bil sklican komaj letos, ker smo čakali, da se bolje seznanimo z izkušnjo osamosvojitve sekcij pri Boru. Spoznali smo, da pri nas to še ni mogoče. Bor namreč ni imel izredno pozitivnih izkušenj na tem področju, zato smo ostali pri starem sistemu, se pravi, da je odbor Poleta pristojen za vse sekcije in da se načelniki sekcij udeležujejo odborovih sej, predvsem ko se odloča o posameznih sekcijah. Načelniki pa nimajo volilne pravice, kot sicer predvideva društveni statut. Da so seje sklepne, mora biti prisotna vsaj polovica odbornikov.

Ste morali tudi spremeniti statut?

Vsa društva bi morala spremeniti statut že leta 1993, ker novi predpisi omejujejo delo društev, ki nimajo jasnega statuta glede treh problemov: 1. Vsi člani morajo imeti aktivno in pasivno volilno pravico. 2. Ob razpustitvi društva si vsi člani razdelijo društveno imovino. Poleg tega morajo člani na zadnjem občnem zboru izvoliti dva likvidatorja, ki morata urediti vprašanje društvene imovine v skladu s statutom. 3. Društvo ne sme imeti nobenega pridobitniškega namena. Bar je namenjen članom. Dovoljene so sponzorizacije, čeprav se je v Italiji v zadnjih letih pojavilo veliko pridobitniških društev, ki so delovala pod okriljem raznih športnih zvez. Na izrednem občnem zboru smo ta vprašanja uredili.

Pomudimo se sedaj pri lanskib športnih uspehib Poleta...

Kot društvo smo imeli lani izredno dobre uspehe, predvsem s Tanjo Romano, ki nadaljuje pot Sama Kokorovca. Takoj so jo poklicali v reprezentanco. Čeprav še ni bila kadetinja, se je vseeno udeležila kadetskega evropskega prvenstva in zasedla prvo mesto! S tem si je tudi prislužila drugo

najboljših zamejskih športnikov. Polet pa je kot edino slovensko društvo letos dobilo nagrado CONI-ja, in sicer srebrno medaljo za

športne zasluge, kar niso ravno mačje solze. Nenazadnje, število vpisanih pri kotalkanju in koškari ni upadlo, kar je dobro upanje za bodočnost in dokaz, da Polet dobro deluje. Rekel bi celo, da je pri kotalkanju število vpisanih še naraslo. Imamo tudi navdušeno mladinsko hokejsko sekcijo, tako da nudimo mladim več kot doslej. Dejstvo je, da se o Poletu ne bere veliko, ker smo mnogo športnikov, predvsem košarkarjev, dali na posodo Sokolu in Jadranu. Teh fantov je približno 38, kar nam iz propagandnega vidika gotovo ne koristi, po drugi strani pa je Polet od vedno za politiko združevanja in bo po tej poti nadaljeval tudi v prihodnosti.

Ko smo že pri političnih vprašanjih društva, kako je pravzaprav s terenom na "Pikelcu", kjer trenirate?

Važno je, da smo letos znova prosili jusarski odbor, naj nam da nekaj terena na razpolago za kotalkališče. Odbor je ravno pred kratkim o tem sklepal in našo prošnjo sprejel. Upajmo le, da bo jusarski odbor na skorajšnjih volitvah potrjen in da ne bodo tudi tu stopile v ospredje politične igrice, kot se to prepogosto dogaja drugje. Ljudje, vsaj Openci, naj naredijo pravilne izbire. Če bi ta odbor zmanjkal, bi se znašli v velikih težavah, saj naše delovanje poteka na jusarskem zemljišču.

E.D.

ODBOJKA

SLOVENSKI DERBY SLOGI

IVAN BAJC

Slogašice so po predvidevanjih premagale Borovke s 3:1. Igrišče pa je dokazalo, da so zdesetkane Kalčeve varovanke trd oreh za vsakogar. Poglejmo izjavi obeh trenerjev.

Branko Sain (Sloga): "Tekma se je začela v znamenju popolne izenačenosti, saj sta obe postavi pokazali premišljeno in taktično brezhibno igro. Borovke so zaradi večje odločenosti zaključile prvi set v svojo korist. Mi smo nato zboljšali sprejem in servis ter organizirali igro na mreži. To nam je omogočilo, da smo osvojili naslednje sete ter novi točki. Čestitam Boru, ki nas je znal spraviti v težavo, čeprav je nastopil v okrnjeni postavi."

Marko Kalc (Bor): "Kljub porazu mislim, da smo odšli z igrišča z dvignjeno glavo, saj smo nudili odločen odpor, čeprav brez treh glavnih igralcev. Pohvalil bi rezerve, ki so se dobro odrezale tudi na standardnih položajih. Posebej se moram zahvaliti bivšim igralcem, Maverjevi, Fausovi in Azmanovi, ki so nam priskočile na pomoč zaradi preštevilnih poškodb, žal pa so še daleč od prave forme. Prepričan pa sem, da bomo v nekaj tednih dosegli tudi z novimi igralkami solidno formo ter tako prišli do pozitivnih rezultatov."

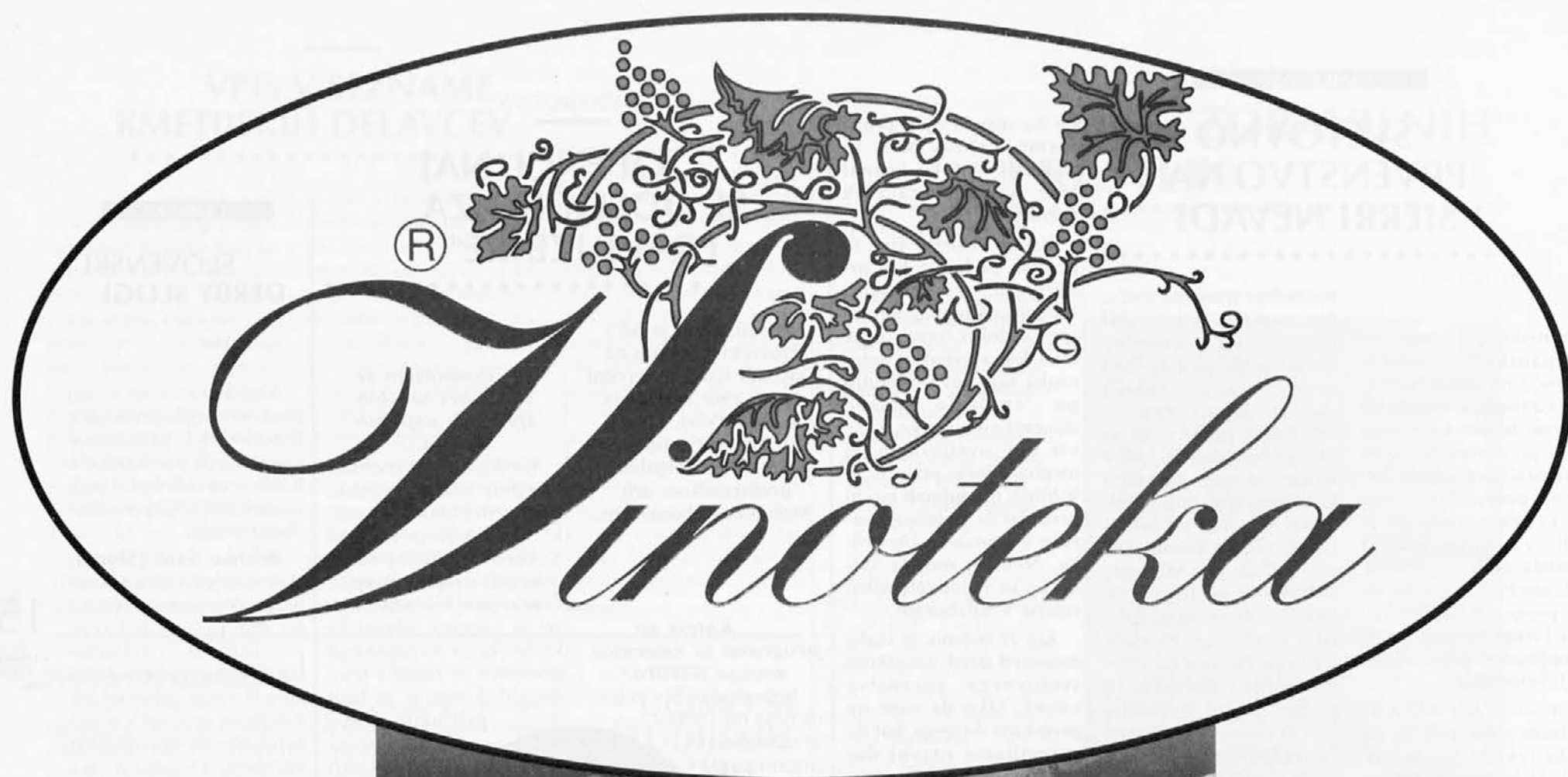
NOGOMET

AFRIŠKI POKAL OSTAL V JOHANNESBURGHU



Južnoafriška reprezentanca je v velikem finalu afriškega pokala premagala Tuntizijo z 2:0. Zlobni jeziki trdijo, da je bilo to že vnaprej odločeno, saj je finale bil v Južni Afriki, ki se po odpravi apartheida bori, da bi se ponovno uveljavila tudi na mednarodnem športnem prizorišču. Na posnetku je pokal, ki ga je prejela domača enajsterica, poimenovana "Bafana Bafana".

V SREDIŠČU VINORODNE SLOVENIJE V MESTU VINA, V LJUBLJANI,
V NAJSTAREJŠI IN NAJBOGATEJŠI VINOTEKI V SLOVENIJI, V VINOTEKI SIMONA BRADEŠKA.



*Ko prihajate iz Primorske v
Ljubljano in se želite pozimi
pogreti, poleti pa osvežiti, se*

imate zateči v Vinoteko

*Simona Bradeška na
Gospodarsko Razstavišče.*

*Vedno bomo za Vas našli
steklenico odličnega vina in
kakšno domačo izvirno jed.*

Jedi v vinoteki Simona

*Bradeška so preproste,
izbrane, slovenske narodne*

jedi, z vsemi pridibi

*Austro-ogrske in italijanske
sredozemske tradicije.*

Njihova raznolikost se

sklada z raznolikostjo

slovenskih vin, ki jih

Vinoteka Simona Bradeška

ponuja.

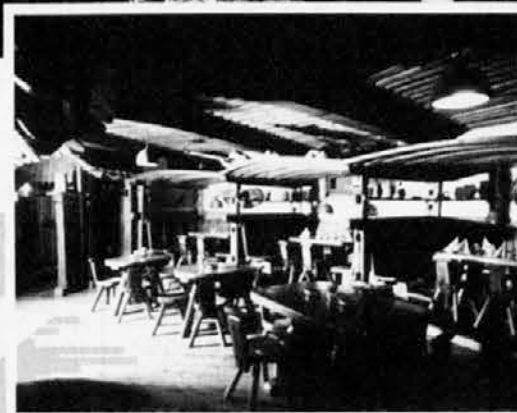


PHOTO: FRASSETTO

V Vinoteki Simona

Bradeška lahko izbirate

med več kot 900

različnimi slovenskimi

vini. Pestrost ponudbe in

zadovoljstvo

sladokuscev dopolnjujejo

arhivska vina, vinske rari-

tete in nagrajena vina

mednarodnega vinskega

sejma v Ljubljani.

In nenazadnje;

našli boste tudi čez 60

vrhunskih

francoskih vin.



GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE
DUNAJSKA 18
61000 LJUBLJANA
TEL: +386 61 131 50 15
FAX: +386 61 131 63 52

